

Збірник наукових матеріалів
XXXVI Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«ІННОВАЦІЇ НАУКИ ХХІ СТОЛІТТЯ»

18 листопада 2019 року

Частина 12

м. Вінниця

Інновації науки XXI століття, XXXVI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 18 листопада 2019 року. – Ч.12, с. 80.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XXXVI Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Інновації науки XXI століття», 18 листопада 2019 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Соціологічні науки

<i>Бордіян М.І.</i> ТВОРЧІ ІННОВАЦІЇ ЛОНДОНСЬКОГО ТЕАТРУ «ROYAL COURT».....	5
<i>Бученко О.Ю.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ З НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ СІМЕЙ ЯК КАТЕГОРІЇ КЛІЄНТІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	7
<i>Глуган К. В., науковий керівник Аблов А.Ф.</i> НАРКОМАНІЯ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ТА ПРОБЛЕМИ ПОШИРЕННЯ.....	10
<i>Груєва Р.Є.</i> СУСПІЛЬНЕ ВИЗНАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	16
<i>Данилюк О.Я.</i> ПРОБЛЕМА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ВІДХИЛЕНЬ У ФОРМУВАННІ МАТЕРИНСЬКОЇ ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС НЕБАЖАНОЇ ВАГІТНОСТІ	20
<i>Кармазіна Є.А.</i> ЛЕО БЕРНЕТ - РЕКЛАМНІ РОБОТИ, ЯКІ ВПЛИНУЛИ НА СУСПІЛЬСТВО	22
<i>Корон А.О.</i> ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	27
<i>Мельник Д.М.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ СОЦІОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ПРИ ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ ПОЛІТИКА (НА ПРИКЛАДІ БАРАКА ОБАМИ)	31
<i>Миколайчук О.М.</i> «ВПЛИВ ГЕНДЕРНО-РОЛЬОВОЇ ПОВЕДІНКИ ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА ВИБІР ТИПУ СТОСУНКІВ У СІМ'Ї».....	35
<i>Мокрецов С.Є., Васюк Н.О., Корольчук О.Л.</i> РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ РЕЗІЛЬЄНТНОСТІ ЯК СУЧАСНА ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ.....	39
<i>Понуренко А.Ю.</i> ПОТРЕБИТЕЛЬСКАЯ СОЦИАЛИЗАЦИЯ ДЕТЕЙ.....	43
<i>Прокудіна В.В.</i> СИМВОЛІЗМ У ВИСТАВАХ ТЕАТРІВ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	48
<i>Сінельнікова Т.В., Койтюх М.Ю.</i> РОЛЬ АРТ-ТЕРАПІЇ У РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОБЛЕМИ ТРИВОЖНОСТІ ОСОБИСТОСТІ.....	51
<i>Стайкова Т.Ю.</i> ГЕНДЕРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ	55

<i>Трибой А.О.</i> ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З МОЛОДИМИ СІМ'ЯМИ	59
<i>Устяк О.В.</i> СОЦІАЛЬНА ДЕВІАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ	64
<i>Філіппова Ю.В.</i> СПОРТИВНИЙ РУХ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ УЧАСНИКІВ ООС(АТО).....	68
<i>Фуфаєва Д.А.</i> ЦІННОСТІ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ І ПІДТРИМКИ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ	72
<i>Щиковська О.О., Новікова Н.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОГО АПАРАТУ В СОЦІОЛОГІЇ.....	77

ТВОРЧІ ІННОВАЦІЇ ЛОНДОНСЬКОГО ТЕАТРУ «ROYAL COURT»

Бордіян М.І.,

*студентка театрального факультету
Харківська державна академія культури
м. Харків, Україна*

Театр як спосіб розкриття сучасних проблем через мистецтво, постійно змінюється. Це потребує великої кількості роботи. Таким чином мистецтво приречене на зміни, а отже оновлення.

Театр «Роял Корт» на Слоан-сквер в Лондоні існує вже понад 149 років. Через авторів він знаходиться на передньому краї створення неспокійного, пильного, провокаційного театру в даний час.

Сучасний театр вже не боїться шокувати свого глядача чи вивести його зі стану рівноваги. Енергія спротиву думкам, нав'язаним владою, у нас практично відсутня. Чим сьогодні дійсно може бути цікавий театр – це тими дотиками до наших больових точок і спробами їх лікувати, або пояснювати нам, що із ними робити. Театр як мистецтво обміну енергією між актором і глядачем єдиний, хто може працювати на нашу гармонізацію і гармонізацію культурного простору.[2, с. 371]

Сцена класично знаходиться на підвищенні, в майбутньому, те що відбувається на ній ще не існує, воно ніби спускається з повітря і проходить крізь тепер спостерігаючих вниз і виходить в двері вже минулого з закінченням вистави. Театр так ніколи і не існує зовні, лише всередині. Він герметичний і дивовижно відкритий як людська душа.

Театр більше схожий на місце-зустрічі, пропускний пункт, де реальність проходить перевірку на правильність. Театр не стільки місце для реєстрування реальності, скільки для її планування, очищення, вирівнювання і компенсування. [1, с.334-335]

Театральне дійство - це вже факт, кожна вистава, де є спостерігач і спостережений уже є живою історією. Є в театрі щось більше ніж історія-

вигадка, яку можна прийняти, або відкинути. Театральна дія – те, що відбувається перед вашими очима, має більше спільного з фактом, ніж з вигадкою уяви, вона уже відбувається, тобто перебуває в живій реальності.[4. с. 233]

Театр Роял Корт відрізняється від інших театрів своєю небайдужістю до нового покоління. До молодих драматургів, акторів та режисерів.

Театр шукає, підтримує початківців драматургів, дозволяючи їм розробляти нові, оригінальні та захоплюючі нові п'єси.

Він керує безліччю груп з написання п'єс, що дають письменникам можливість експериментувати, бути почутими, оспорюваними і підтриманими в рівній мірі; створення наступного покоління важливих драматургів.

Групи, традиційно очолювані письменниками, вплинули на багатьох драматургів, чия робота зараз нам подобається на наших сценах; Симон Стівенс і Лео Батлер допомогли почати кар'єру кар'єри деяких з найбільш досвідчених драматургів сьогоднішнього дня.[3, с.250]

Довгострокові письменницькі групи і обміни є ключовою частиною нашої міжнародної роботи. Ці програми семінарів допомагають початківцям драматургам розробляти інноваційні, оригінальні і захоплюючі нові п'єси в рамках своїх власних театральних традицій. Група зустрінеться в декількох житлових майстерень на батьківщині письменників і дозволить кожному художнику написати і перепроєктувати новий твір на протязі всієї програми. Цим групам допомагають драматурги, з якими ми зараз працюємо (як у Великобританії, так і за кордоном). [5,300-301]

Таким чином театри в Україні, а тим паче у Харкові мають швидше відкривати щось нове. Робити більш фестивалів, знаходити молодих драматургів, композиторів, акторів і т.д.

Література:

1. Лемешев С. / Путь к искусству / Станиславский К. / Планета музики, 2018 / с. 334-335
2. Николаевич С.И. / Театральные люди /Сергеева Дана / Елены Шубиной, 2019 / с. 371
3. Чистюхин И.Н. / О драме и драматургии. / Планета музики, 2019 / с. 250.

4. Смолина Капиталина Антонов\ 100 великих театров мира\ Смирнов Н. М. \ Вече, 2010 г.\ с.233-240

5. Олег Вергелис\Театр, де розбиваються серця\Журнал "Радуга" \2017 р.\ с. 300-301

УДК: 37.018.1:364-78-053.2

Соціологічні науки

ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ З НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ СІМЕЙ ЯК КАТЕГОРІЇ КЛІЄНТІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Бученко О.Ю.

студент магістратури «соціальна робота»

факультету соціології та управління

Запорізького національного університету

м.Запоріжжя, Україна

Проблема існування неблагополучних сімей є досить актуальною для українського соціуму і вимагає комплексного вирішення. Сім'я є первинним інститутом соціалізації дитини, саме від неї залежить формування нової особистості та як наслідок визначення майбутнього усього суспільства. Зважаючи на це, держава та громадськість мають докладати як можна більше зусиль для забезпечення добробуту, благополуччя родини, створювати сприятливі умови для захисту прав і гарантій усіх її членів.

Питанням соціальної роботи з дітьми із неблагополучних сімей займалися такі науковці, як Мацуляк Л.А., Титаренко І.О., Трубавіна І. М., Шахрай В.М. Целуйко В.М. та інші.

Сім'ю, де міцні внутрішні зв'язки та наявний високий рівень координації, називають благополучною. В такій родині панують взаєморозуміння, взаємоповага, позитивна моральна атмосфера, врахування інтересів кожного, задоволення від почуття власної гідності і своєї значущості, розуміння завдань сімейного виховання. Благополучна сім'я позитивно впливає на формування особистості дитини, до її потреб та інтересів ставляться з розумінням. Діти в таких родинах цінують

допомогу та поради старших, наслідують їх. За таких обставин, діти виростають доброзичливими, оптимістичними, спокійними та мають стійкі етичні погляди [1].

Законодавчо в Україні визначається, що неблагополучними родинами є ті, де порушуються права їх членів, права людини та юридичні норми відповідного суспільства. Серед основних причин такого стану виокремлюють алкоголізм і наркоманію, психолого-педагогічну та правову неграмотність, хвороби, прояви насильства тощо. Запобігання і ліквідація зазначених негативних явищ в сім'ї можливі при організації системної цілеспрямованої соціальної роботи.

За наявності негативних впливів поведінка дитини істотно спотворюється, визначається ранньою втратою потреби у спілкуванні з батьками, егоїзмом, замкненістю, конфліктністю, впертістю, неадекватною самооцінкою (завищеною чи заниженою), озлобленістю, втечами з дому, внаслідок чого вона може стати на шлях правопорушень.

Мацуляк Л.А. виділяє характерні риси особистості дитини, які формуються внаслідок деструктивних впливів зі сторони батьків або інших родичів. Так, дітям із неблагополучних сімей часто властиві: високий рівень агресивності, лінь, девіантна поведінка, гальмування соціальної зрілості, невпевненість, нездатність встановлювати міцні емоційні контакти, тощо[2].

Часто діти із неблагополучних сімей займаються бродяжництвом або жебракуванням, проявляють аморальну, протиправну та агресивну поведінку по відношенню до старших, вчителів, однолітків. Діти, яким довелося пережити насилля в сім'ї, мають внутрішньо особистісні проблеми, завжди невпевнені в собі, надто боязкі та сором'язливі.

Діти із неблагополучних сімей як клієнти соціальної роботи потребують індивідуального підходу, ґрунтуючись на типі неблагополуччя їх родини.

Сім'ї, де зростають інваліди, потребують застосування комплексу соціальних, психолого- та медико-педагогічних заходів із соціальної орієнтації таких дітей Соціальний працівник допомагає у влаштуванні таких дітей в інтернати і спеціальні школи; надає педагогічне консультування батькам щодо виховання дітей-інвалідів залежно від типу і групи інвалідності [3].

В неповних родинх основна увага надається нормалізації взаємин дитини із обома батьками, встановленню прийнятнoгo мікроклімату в тій сім'ї, де вона залишається. Також, в процесі розлучення батьків, дитина може переживати стрес, постійно почуватися нещасною, невпевненою у майбутньому.

Особливої уваги потребують одинокі матері. Часто, такі особи зловживають алкоголем або наркотиками і тому діти можуть народитися хворобливими, із аномаліями розвитку.

Сім'ї, де дорослі мають наркотичну або, частіше, алкогольну залежність Дитиною алкоголіка бути дуже образливо. Діти стараються нікому не говорити про проблему в сім'ї, навіть самим собі. Діти в таких сім'ях можуть приміряти на себе такі ролі: бунтар, відповідальна дитина, втрачена дитина.

В конфліктних сім'ях, дітям доводиться стикатися із постійною атмосферою грубості, жорстокості а іноді і насилля. В оточенні присутні страх, напруженість і тривога. В таких родинх, діти часто спостерігають прояви грубості, крики, сварки, бійки. Відсутність відчуття безпеки та любові змушують дитину перебувати весь час у стані стресу та страху, що жодним чином не сприяє нормальному розвитку особистості [3].

Аморальна сім'я, якій притаманна нездорова етична атмосфера, пропагує дитині соціально небажані інтереси та потреби. Діти не розуміють що таке «добро» і «зло», а нормою стають алкоголь, наркотики, проституція, тощо. У дітей з такої сім'ї відсутнє почуття сорому, а девізом по життю стає – «мета виправдовує засоби»

Отже, сім'я є першим інститутом соціалізації людини. У нормальних, благополучних умовах дитина зростає фізично та психологічно здоровою, у неї формуються необхідні для життя в соціумі навички та вміння, цінні соціальні якості. Діти з неблагополучних сімей часто проявляють риси девіантної поведінки, мають високий рівень агресивності, весь час перебувають у стані стресу. В майбутньому діти будуть почуватися нещасними, невпевненими в собі. Працюючи з такими дітьми необхідно враховувати специфіку типу не благополуччя яке має сім'я і які проблеми потребують вирішення в першу чергу.

Література:

1. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю. Навчальний посібник - К.: ДЦССМ, 2002. - 132 с.;
2. Мацуляк Л.А. Неблагополучні сім'ї як чинник негативної соціалізації у суспільстві неповнолітніх. Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. Проблеми сучасної психології. 2010. Випуск 8. - С. 685-687;
3. Титаренко І.О. Соціальна робота з сім'ями в сучасній Україні. URL: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/4889>;
4. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.

Соціологічні науки

НАРКОМАНІЯ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ТА ПРОБЛЕМИ ПОШИРЕННЯ

Глуган К. В.,

*студентка факультету психології та соціальної роботи
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

м. Одеса, Україна

*Науковий керівник: канд. філософських наук,
доцент кафедри соціальної роботи, доцент,*

Аблов А. Ф.

На основі проведеного теоретичного аналізу наукових праць зарубіжних та вітчизняних науковців, зрозуміло, що фактичні дослідження однієї з глобальних та суспільних проблем як «наркоманія» почалися в Україні після розпаду Радянського Союзу, де існування зазначеної проблеми приховувалося та заперечувалося.

Радянський період характеризувався жорстким соціальним контролем стосовно вивчення наркоманії як проблеми у державі. Основні напрями роботи стосовно дослідження та обґрунтування явища контролювалися державою через цензуру, ідеологічні принципи та наявною системою внутрішнього контролю з боку правоохоронних органів.

До факторів, що сприяють відродженню досліджень наркоманії як соціально негативного явища та різкого зростання споживачів наркотичних речовин в Україні після падіння залізної завіси відносяться: нестабільні соціально-економічні та політичні умови (розмита суспільна мораль, розгубленість населення перед загальними та особистими проблемами, невлаштованість життя, перехід до іншого укладу суспільства тощо); послаблення системи внутрішнього контролю з боку правоохоронних органів та відкриття кордонів держави.

Також процес інтеграції в глобальні світові спільноти позитивно не вплинув на це явище, а навпаки посприяло його зростанню. Перехід до нових форм суспільного життя, в сукупності з загальною кризою породило цілий комплекс проблем, з якими раніше суспільство не зустрічалося. Тому певна частина суспільства виявилась не готовою адаптуватись до нових умов, а деякою мірою саме молодь, намагаються захиститися від негараздів, змін зазначеного періоду трансформації суспільства і вдаються до вживання наркотиків. Значною мірою це явище обумовлене і невдалою соціалізацією, неготовністю цієї системи до нових викликів.

Появу проблеми підтверджує аналіз перших статистичних даних 1995 року, які з'явилися за допомогою служби по боротьбі з незаконним обігом наркотиків МВС. Так на малюнку (Рис. 1.1) показана тенденція збільшення кількості наркозалежних з 1.01.1995 року, де кількість становила 55 766 осіб до 2001 року – 98 000 тисяч осіб.

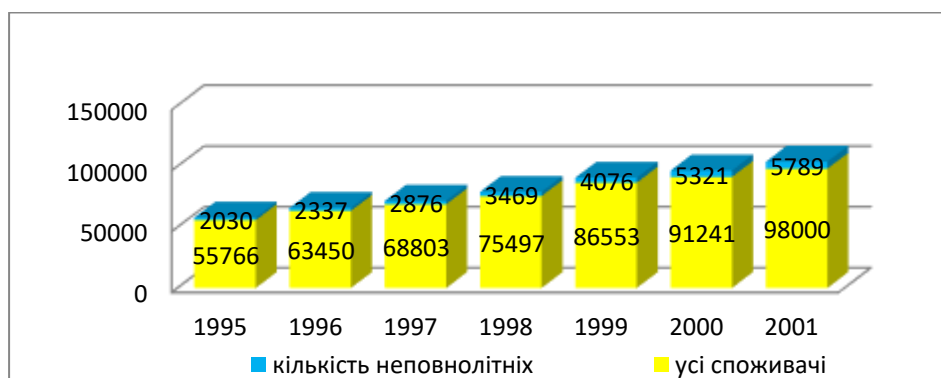

Рис. 1.1 Чисельність споживачів наркотичних речовин, які перебували на обліку з 1995 по 2001 рр.

На нашу думку, це зумовлено тим, що Україна перетворилася на об'єкт впливу зарубіжних структур наркомафії. Зручне геополітичне розміщення та отримання незалежності від колишніх країн Радянського Союзу сприяють використанню її території для транспортування наркотичних речовин через недостатньо захищені кордони, а інколи корумповані таможні. Безумовно, що частина товару осідала і в нашій країні. Крім того, деякі сильнодіючі наркотичні речовини виготовлялися в домашніх умовах через наявність в Україні бази для виготовлення наркотичних речовин.

Аналіз наркоситуації останніх десяти років в Україні показав, що проблема набирає обертів епідемії та загострення через збільшення кількості осіб з залежною поведінкою від наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Данні Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо поширення наркотичної ситуації в Україні за 2018 рік свідчать про те, що сьогодні кількість споживачів наркотичних речовин більш ніж 500 тис. осіб, при цьому їх кількість щороку збільшується. Результати соціологічних досліджень показали, що більшість осіб з залежним типом поведінки в Україні - це частина населення віком до 35 років, але, на жаль, все частіше діти у віці 9-12 років також стають заручниками соціально-негативного явища. Через ряд особистісних, психологічних та соціальних причин: відсутність чіткої соціальної позиції, розмиті суспільної моралі, недосконалість або взагалі відсутність інформаційних та освітніх програм щодо протистояння соціально негативним явищам, вплив негативних макросоціальних та мікросоціальних факторів має тенденцію до зростання.

Для того, щоб успішно протистояти цьому явищу, на сучасному етапі становлення суспільства, треба зрозуміти його причини появи та розповсюдження.

Першочерговими соціальними факторами, які впливають на тенденцію загострення цієї проблеми в Україні є: військові події, конфлікти, нестабільні економічні та політичні процеси (зріст рівня безробіття та бідності, невлаштованість життя, тощо), соціальні та національні потрясіння.

Експерти зазначають, що наркотичні речовини під час соціальних потрясінь стають невід'ємною частиною життя для учасників та ветеранів

бойових дій. Також слід додати, що особи залежні від наркотичних речовин, які проживають і досі на непідконтрольних Україні територіях Донбасу та анексованої території АР Крим через не отримують належної допомоги з боку держави та фондів міжнародних організацій. Відтак, відсутність необхідних ліків і несвоєчасна психологічна та медична допомога призводить до зростання смертності та випадків захворювань на ВІЛ та інші захворювання внаслідок збільшення кількості ін'єкційних наркоманів, які при вживанні наркотиків користуються нестерильними шприцами.

Соціально-негативні явища, що відбуваються в суспільстві, здебільшого негативно впливають і на духовний та моральний стан населення. Частина населення страждає від емоційного згорання та депресивних розладів та, бажаючи відійти від дійсності, шукають спосіб порятунку у вживанні наркотичних речовин. Молодь, через невизначеність у майбутньому, незацікавленість у саморозвитку і самореалізації, ігнорує моральні цінності та піддається впливу антикультури та негативної контркультури, які сприяють поширенню наркоманії. Все це, як наслідок, веде до низького загального рівня культури всього населення. Вживання наркотиків є наслідком цієї культури, що породжує прагнення молоді до миттєвої утіхи, нездатності вирішувати проблеми, бажання спробувати у житті все. Саморуйнуюча поведінка тягне за собою повну відсутність контролю за особистим життям.

В Україні на стан наркоситуації та механізми її поширення впливає відносна доступність, дешевизна і, найголовніше, легальність, тобто відсутність контролю в цій сфері. Через недостатній контроль за продажем лікарських препаратів фармацевтичними фірмами в Україні з метою збагачення прибутку, щодня безконтрольно розпродують заборонені міжнародним та національним правом, лікарські засоби такі як, наприклад, снодійні, заспокійливі, льодяники від кашлю, настоянки, стимулюючі, знеболюючі тощо, в котрих є наркотичні елементи.

До сучасних проблем загострення наркоситуації можна віднести наявність «нелегального ринку», – масштаби якого зростають щороку. На території України

існує початкова сировинна база, з якої нелегально виготовляються наркотичні засоби. Щорічно в Україні виявляються і ліквідуються значні посіви маку.

Ринок продажу наркотичних засобів в Україні є досить доступним. Дізнатися про наркотичні речовини сьогодні досить легко, достатньо увійти у всесвітньо відому мережу Інтернет (Instagram, Telegram канали, Електронні ресурси тощо), де можливо ознайомитися з переліком наркотичних речовин, які можна придбати й отримати Новою поштою або з доставкою додому кур'єром, отримати докладну інформацію щодо виготовлення, вживання та характеристик наркотичних засобів.

Аналіз досвіду вітчизняної боротьби з наркоманією свідчить про те, що в Україні відсутня систематична антинаркотична пропаганда, проте є пропаганда наркотиків засобами масової інформації. Прихована пропаганда заборонених та небезпечних для здоров'я речовин відбувається через сучасні культурні навіювання, таких як: музика, мультфільми, телевізійна реклама тощо.

Так само, більша частина підлітків в пошуках кумира, приклада для наслідування, яким частіше всього стає «зірка» шоу-бізнесу, які здебільшого регулярно споживають наркотичні речовини для зняття стресу, знаходження натхнення та творчих сил.

Несистематичне проведення інформаційних заходів щодо запобігання соціально-негативного явища як наркоманія серед певної категорії населення, в свою чергу, також призводить до того, що молоде покоління вважає, що не існує наркотичної залежності. Тобто молодь переважно володіє інформацією про отримання задоволення від вживання наркотичних речовин, але про наслідки вживання майже не здогадується, через що і трапляється біда.

Дія вищезазначених причин, через які наркоманія як соціальний чинник є руйнівним щодо системи суспільства є неєдиними, але здебільш основними та вагомими. Неправильне виховання дитини, неадекватна соціалізація молоді також відіграє важливу роль у формуванні слабкості та схильності до девіантної поведінки, а саме вживання наркотичних речовин.

Вразливою частиною населення сьогодні вважаються підлітки та студенти.

Через відсутність належних санітарно-освітніх заходів у молодіжному середовищі ймовірність спробувати шкідливі та заборонені речовини підвищується. Статистичні дані Міністерства внутрішніх справ України засвідчують, що 80% осіб, які були вперше втягнуті до вживання наркотику, – це люди віком від 13 до 30 років. Багато хто з них вважав, що небезпека їм не загрожує, оскільки вони тільки палять різновиди канабісу, а наркоманія, на їх думку, це коли «колотися». Низькій ступень поінформованості та наркотична безграмотність представників молодіжного середовища призводить до збільшення випадків, коли зникає страх прийому наркотичних речовин.

Перша спроба вживання наркотиків представниками молодого покоління відбувається через цікавість, наявність багато вільного часу, відсутність інтересів, хобі та зайнятості взагалі, впливу групи однолітків. Досвід боротьби з наркоманією довів, що законодавчі чи медичні методи не дають бажаного результату. Оскільки наркоманія – це в першу чергу соціальна проблема, то, як і інші соціальні хвороби, її можна вилікувати тільки в умовах політичного і економічного благополуччя, здорової духовної і моральної атмосфери та зростання культури суспільства. Таких умов в Україні поки що не створено і над цим необхідно працювати. Разом з цим треба шукати і інші, реально можливі шляхи профілактики цього явища. Адже наслідки його поширення створюють реальну загрозу для гармонійного існування і розвитку нашого суспільства.

Література:

1. Курс кримінології: Особлива частина. Підручник у 2 кн. / за ред. О.М. Джужи. - Київ: Юріком Інтер, 2001. - 480 с.
2. Лужецька Н. А. Причини виникнення наркоманії та механізми її поширення: державно-управлінський аспект. 2015. Вип. 17. С. 119–134. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/E-17.pdf>
3. Про схвалення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. N 735-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/735-2013-p>

СУСПІЛЬНЕ ВИЗНАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Груєва Р.Є.

*студентка факультету міжнародних
відносин, політології та соціології
Одеський національний
університет імені І.І.Мечникова
м.Одеса, Україна*

В сучасних умовах несталості соціальної ситуації та трансформаційних змін суспільства соціальні інститути перебувають у кризовому стані дисфункціональності та відчують репутаційні втрати. Соціальний інститут вищої освіти повільно адаптується до нормативів існування в умовах загальноєвропейського реформування.

По-перше, в 2000 році в Україні нараховувалося 315 закладів вищої освіти (ЗВО), в яких навчались 1402,9 тисяч студентів. А в 2018 році в Україні вже 372 ЗВО де навчається 1330,0 тисяч студентів. Тобто кількість ЗВО збільшується на тлі суттєвого зменшення кількості студентів.

По-друге, сучасні заклади вищої освіти стають структурним елементом ринку зайнятості населення, активно включаються до системи формування загальних та професійних компетентностей життєво необхідних в умовах розвитку інформаційного суспільства. Сьогодні вища школа України готує фахівців із 76 напрямів підготовки та 584 спеціальностей, що дозволяє задовольняти потреби всіх галузей народного господарства країни¹. Тобто якісно змінюються вимоги суспільства до освіти взагалі та до закладів вищої освіти.

По-третє, сучасні системи оцінювання функціонування закладів вищої освіти враховують не тільки якість науково-педагогічного потенціалу та якість

¹ Вища школа України в цифрах [Електронний ресурс]. – Доступно за адресою : [http :
//https://www.education.ua/universities/](http://https://www.education.ua/universities/)

навчання. Оцінка міжнародної активності – є структурним елементом суспільного визнання закладів вищої освіти.

Інформаційне суспільство є сучасним станом цивілізаційного розвитку, сутність якого полягає у збільшенні масштабів створення, накопичення, передачі, обробки і використання інформації, перетворенні інформації і знання на продуктивні сили суспільства. Інформаційне суспільство висуває принципово нові вимоги до системи освіти [1, с.200].

Характер принципових змін, що відбуваються в сучасній системі освіти, зводиться до таких проявів :

- зміщення основного акценту із засвоєння значних обсягів інформації на опанування способами безперервного набуття нових знань та вміння вчитися самостійно;

- опанування навичок роботи з будь-якою інформацією, різномірними даними, формування навичок самостійного, а не репродуктивного типу мислення;

- доповнення традиційного принципу «формувати професійні знання, уміння та навички» принципом «формувати професійну компетентність».

Сучасна вища освіта у кризі.

Криза освіти – складне і об'ємне поняття, аж ніяк не тотожне розпаду і регресові. Його суть полягає в тому, що у всіх країнах, що належать до різних типів цивілізації, освіта виявляє невідповідність тим вимогам, які пред'являються їй нинішнім етапом соціального розвитку, що існує яскраво виражений розрив між освітою з усіма її основними елементами (метою, структурою, змістом, методами навчання) і умовами життя суспільства, які різко змінилися.

Потреба у проведенні кардинальних змін у вищій освіті України зумовлюється такими причинами :

- зміною пріоритетів у соціокультурній політиці, що відбувається у світі; кризою традиційної, або як її ще називають – класичної моделі освіти;

- реформаційними процесами, що відбуваються в освітніх системах переважної більшості країн сучасного світу на порозі XXI століття;

- змінами у соціально-політичному і економічному житті держави [2, с.98].

Суспільне визнання ЗВО потребує ефективного впровадження сучасних високих технологій у сфері освіти. Необхідно зосередити увагу на рішенні задач систематизації і планування розвитку інформаційних ресурсів природничо-наукових і загально-професійних дисциплін.

Тому можна вже стверджувати, що в умовах розвитку інформаційного суспільства система вищої освіти переживає період суттєвих змін.

Це виражається насамперед в тому, що у закладах вищої освіти України спостерігається тенденція прискорення інформатизації процесів навчання в умовах багаторівневої підготовки фахівців.

По-друге, здійснюється перехід від фрагментарної до широкомасштабної інформатизації, заснованої на створенні інформаційних ресурсів (бази даних, бази знань, електронні бібліотеки та інші ресурси), розвитку телекомунікацій, створенню програмного забезпечення мережних, інформаційних технологій

Відбувається розробка та впровадження концептуальних і методологічних основ інформатизації наукових досліджень.

Крім інформаційних технологій, що є основними елементами, власне, навчального процесу, більше уваги стали приділяти впровадженню і супроводу обслуговуючих технологій (електронний підручник, мультимедіа, експертні системи, видавничі системи та інше), розширювати частку індивідуального та самостійного навчання студентів.

Навчальна діяльність здійснюється за допомогою інформаційні технологій (банки індивідуальних творчих завдань, курсових і лабораторних робіт, електронні конспекти і підручники, комп'ютерні моделі по предметних областях, мережні технології доступу інформації, методичне забезпечення орієнтоване на самостійне й індивідуальне навчання).

Електронна освіта створює єдиний інформаційний простір на основі глобальних і локальних мереж. Подальше розгортання процесу інформатизації вищої освіти в Україні в сучасних умовах повинно сприяти активізації використання нових інформаційних технологій всіма учасниками науково-освітнього процесу і працівниками підрозділів і служб забезпечення,

удосконаленню професійної підготовки випускників ЗВО та підвищенню інформаційної культури всіх суб'єктів вищої освіти тощо.

Принципово новий підхід до розвитку вищої школи обумовлюється необхідністю реагування на загальносвітові тенденції, пов'язані з орієнтацією системи освіти на потреби інформаційного суспільства.

Отже, можна визначити головні аспекти за якими оцінюються та мають визнання ЗВО:

- цілісності навчальних планів,
- ефективності застосування новітніх технологій навчання,
- ступенем інноваційної активності,
- систематичним підвищенням кадрового потенціалу закладу,
- рівнем професійної компетенції випускників й зацікавленості у їх послугах працедавців,
- обсягом запропонованих освітніх послуг,
- іміджем учбового закладу.

Література:

1. Даніл'ян В. О. Інформаційне суспільство та перспективи його розвитку в Україні (соціально-філософський аналіз) : дис. канд. філос. наук: 09.00.03 / Даніл'ян Вадим Олегович. – Х., 2006. – 200 с.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Соціологія освіти та виховання» для студентів спеціальності 054 «Соціологія» / Уклад. Агаларова К. А. Харків : НТУ «ХП», 2016. 98 с.

ПРОБЛЕМА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ВІДХИЛЕНЬ У ФОРМУВАННІ МАТЕРИНСЬКОЇ ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС НЕБАЖАНОЇ ВАГІТНОСТІ

Данилюк О. Я.

*кандидат філософських наук
заступник завідуючої відділу по роботі
з жінками у кризових ситуаціях
Міжнародний благодійний фонд "Місія в Україну"
м. Житомир, Україна*

Проблемам психологічної діагностики та корекції станів вагітних жінок в умовах гострого та хронічного психологічного стресу присвячені дослідження Ветчаніної Є., Врехмана К., Кері М. Корекцію психологічних станів у контексті психології сім'ї дослідили Гелімханова Н., Помиткіна М., Райт Н. Психотерапевтичним практикам приділили увагу Лазарус А., Ялом І.

Унікальним у цій царині є напрацювання Міжнародного благодійного фонду "Місія в Україну", що вже понад 20 років безкоштовно та анонімно надає консультативну та практичну допомогу жінкам із небажаною вагітністю [1]. Окрім соціальної програми з метою підтримки жінок із небажаною вагітністю, які потребують невідкладної психологічної допомоги, Фонд надає необхідну допомогу усім членам родини, поступово адаптуючи їх до нової соціальної ролі.

Психологічна допомога для жінок, які мають проблеми у сфері материнства може реалізовуватись у межах різних форм психологічної практики. Зокрема, Філіппова Г. вказує на 4 напрямки психологічної практики, де жінка може отримати повноцінну та кваліфіковану допомогу [2]:

1. Підготовка до родів і материнства.
2. Індивідуальне й сімейне психологічне консультування і психотерапія.
3. Психологічна допомога матері та дитині.
4. Комплексна психологічна допомога по проблемам материнства.

Кожне із цих напрямлень ґрунтується на різноманітних психологічних підходах і техніках консультування й терапії та включає проблематику

материнства. Також із метою вирішення проблеми небажаної вагітності та девіантної поведінки матері, доцільно проводити превентивну роботу серед молоді та дорослого жіночого населення з метою профілактики ризикованих типів поведінки, а також популяризувати високоякісні психологічні послуги для жінок даної категорії.

Напрямами психологічної роботи з жінками, які потрапили у кризову ситуацію в зв'язку з небажаною вагітністю, наступні:

- емоційний рівень;
- когнітивний рівень;
- духовний рівень;
- психофізичний рівень;
- операційний рівень.

Вирішення питань щодо покращення надання психологічної допомоги жінкам із небажаною вагітністю має особливе значення під час консультування безпосередньо перед медичним втручанням з метою штучного переривання вагітності (аборту). Але станом на сьогодні проблемі кризового консультування не приділяється належна увага, а відповідні алгоритми дій взагалі відсутні. Наразі можна окреслити наступні виклики, з якими зустрічається консультант під час надання психологічної допомоги жінці, яка потрапила у кризову ситуацію в зв'язку з небажаною вагітністю:

1. Відсутність сприятливих умов для проведення консультацій.
2. "Немотивовані клієнти" (приходять на консультацію не за власним бажанням).
3. Жінки не схильні до рефлексії та роботи над своїми установками та мотивами (часто перебувають у стані "тунельної свідомості").
4. Дефіцит часу для консультування та прийняття жінкою рішення.
5. Відсутність у жінки часового проміжку для рефлексії ("періоду тиші").
6. Відсутність можливості повторної консультації.
7. Відсутність належної командної роботи (співпраці) з медичним персоналом і представниками соціальних служб.

8. Применшення важливості роботи психолога.
9. Тиражування жінкою власного абортивного досвіду.
10. Розповсюдження абортів як один із засобів контрацепції та єдиний вихід із кризової ситуації в зв'язку з небажаною вагітністю.

Література:

1. Міжнародний благодійний фонд "Місія в Україну" // Офіційна сторінка. – URL : <http://misiavukrainu.org/>
2. Филиппова Г. Г. Психология материнства: Учебное пособие / Г. Г. Филиппова. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2002. – 240 с.

УДК 316

Соціологічні науки

ЛЕО БЕРНЕТ - РЕКЛАМНІ РОБОТИ, ЯКІ ВПЛИНУЛИ НА СУСПІЛЬСТВО

Кармазіна Є.А.

студентка

кафедри видавничої справи та редагування

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

Першою визначною рекламною кампанією, створеною агентством Leo Burnett, була розробка маскоту для одного із своїх перших клієнтів — Minnesota Valley Canning Company, яка була виробником консервованих продуктів.

На той час компанія вже мала маскот, який виглядав не дуже привабливо — це був чоловік, одягнений у шкуру замість листя. Сам персонаж був запозичений із казки братів Грімм і у нього не було імені, називали його просто «Могутній Велетень». Саме тому він більше відлякував споживачів, ніж привертав їх.

У 1926 році компанія Leo Burnett змінила зовнішній вигляд маскоту, створивши усміхненого велетня з іменем Джоллі. Він став зеленим і був одягнений у туніку з листя. Лео Бернетт запозичив образ язичницького бога врожаю, поєднавши з товаром рекламування — зеленим горошком. Був

створений не тільки маскот, агентство додатково створило багато рекламних оголошень вже з новим персонажем [1].

Ця рекламна кампанія справила неабияке враження на споживачів і підвищила попит у декілька разів. Завдяки веселому велетеню з'явилися впізнаваність бренду і комерційний успіх, через що в 1950 році компанія перейменувала себе в Green Giant Co. Навіть сьогодні компанія Green Giant Co використовує рекламу про великого велетня Джоллі і мультиплікаційний персонаж до сих пір залишається популярним серед споживачів Америки [2].

У 1954 році Лео Бернетт отримав замовлення від Philip Morris International, для яких головною ціллю на той час було вийти на іншу групу споживачів. На початку 20 століття, жінки почали вимагати статевої рівності. Філіп Моріс вирішив створити на основі цього окрему лінію сигарет з фільтром для жінок. Назву «Marlboro» було придумано на честь Уїнстона Черчілля (Winston Churchill) та його графського походження (Marlborough). Рекламна кампанія була розрахована тільки на жінок. Зовнішній вигляд сигарет був розроблений для жінок: класичний коричневий фільтр був червоним (для маскуванню слідів від жіночої помади). Слоган був: «легкі, як травень» («Mild as May»). Для реклами запросили одну із найскандальніших актрис того часу — Мей Уест (Mae West) [3].

У 1924 році науковці розповіли про шкідливість та смертельність сигарет і продажі сигарет в Америці впали до історичного мінімуму.

У 1954 році Лео Бернетт створив новий маскот — ковбоя, обґрунтовуючи, що ким би не був споживач, він все ж таки захоче бути схожим на ковбоя і сигарети будуть викликати асоціацію свободи, брутальності та мужності. Спочатку запрошували на зйомки професійних моделей: актора Вільяма Тоурлбі (William Thourlby). У ролі «Людини Мальборо» Європи виступив Джордж Лезенбі (George Lazenby)— актор, який зіграв Джеймса Бонда у фільмі «На секретній службі її Величності». Потім для реклами почали запрошувати справжніх брутальних, мужніх професійних ковбоїв [4].

Цей проект визнають однією з найбільш легендарних і сильних за всю історію реклами, а ковбой Marlboro є одним з «найвпливовіших людей, які

ніколи не жили» в книзі Алана Лазара (Alan Lazar).

Спочатку маскота озвучував Даллас Маккенон (Dallas McCannon). Після декількох оголошень він був замінений Турлом Равенскрофтом (Tourl Ravenscroft), який провів наступні п'ять десятиліть забезпечуючи характерний басовий голос тигру Тоні. Найефектніше звучав слоган: «Вони чуддддові!» («They're Grrrrreat!»), його придумав Джон Метьюз (John Matthews), який працював копірайтером у компанії Лео Бернетта. Зараз, компанія Kellogg's асоціюється в простих американців саме з сухим сніданком, де зображений тигр Тоні [5].

У 1965 році рекламна агенція Лео Бернетта прийняла проект для компанії-виробника продукції з зернових культур— Pillsbury Company. Проектом займався один з копірайтерів рекламного агентства— Руді Перц (Rudy Perz). Руді придумав хлопчика з тіста Pillsbury і одягнув на нього кухарський ковпак та додав сині очі [6].

Головною особливістю, якою наділили хлопчика- галушку (Doughboy)— був сміх у кінці кожного рекламного ролику. Його тикали у живіт, щоб перевірити чи справді він живий, у відповідь хлопчик сміявся своїм характерним сміхом.

Сьогодні Leo Burnett майже не створює маскотів. Компанія займається якісною та креативною рекламою. Серед останніх робіт компанії можна знайти новорічну рекламу для McDonald's— «Іграшка Джульєта», рекламу Samsung для олімпійських ігор у Ріо 2016— «Гімн», для Procter & Gamble рекламну кампанію «#Як дівчина», для іспанської лотереї «Justino» рекламу з однойменною назвою, німецьку рекламу для McDonald's— «клоун Попов», французьку рекламу для Atlantic Group під назвою «37 днів» та багато інших. Уся ці кампанії були визнані глядачами, як найкращі. Більшість з проектів Leo Burnett Company перемогло на рекламних фестивалях по всьому світу.

Діяльність рекламного агентства Leo Burnett в Україні

Рекламне агентство Leo Burnett Ukraine почало працювати у 1995 році. Агентство, запозичивши усі традиції та правила створення креативної та якісної реклами, швидко завоювала рекламний ринок України.

У відділенні працює близько 90 осіб, і, за словами директора Leo Burnett Ukraine, вони всі— як одна велика родина. Компанія в Україні, як і всі інші філіали надає такі послуги: креативні ідеї та їх втілення; стратегічне планування і бренд консалтинг; креативні ідеї; цифрові комунікаційні рішення; графічний і 3D дизайн; комплексне управління проектами; Direct Marketing і CRM;— консалтинг рекламних виробництв. З 2007 і в подальшому, щороку агентство отримує нагороди з різних рекламних фестивалей не тільки в українських, а і світових [7].

Leo Burnett Ukraine співпрацює з такими клієнтами, як: Укртелеком, онлайн-видання DELO.UA, служби доставки їжі Ping-Pong.ua, інтернет-магазин Pali.com, заправка WOG, Київстар, УкрСіббанк, COMFY , Vasil Kisil & Partners, Мобілочка, Maxfactor, Барні, Procter & Gamble та інші.

Найуспішнішими роботами рекламного агентства є:

У 2015 році рекламне агентство почало працювати на Укртелеком, завдяки перемозі на тендері. Першочерговими завданнями Лео Бернетт Україна полягали в оновленні бренд-позиціонування та створення комунікаційних платформ для брендів підприємства.

Першим рекламним роликом був «Є, шах і мат», який вийшов на екрани у жовтні 2014 року. У ролику розповідалося про можливості Укртелеком. У центрі сюжету хлопчик, який полюбляв грати з дідусем у шахи. Ця традиція продовжилася навіть коли сім'ї довелося переїхати — хлопчик з дідусем грали через телефон. Для зйомок ролику був запрошений австралійський режисер Пітер Магуайер. Медійна підтримка рекламної кампанії включала ТБ, зовнішню рекламу, Інтернет та пресу [8].

У травні 2015 року вийшла нова історія від Лео Бернетт та Укртелеком. Історія розповідала про хокеїста Сашка, який під час гри зламав ногу. Він нудьгував. Щоб покращити настрій сину, батько запропонував запросити друзів на перегляд фільмів

Остання іміджева реклама для Укртелеком була випущена в серпні 2015 року. У ролику хотіли наголосити, як важливо чути слова підтримки від своїх

близьких у тяжкі секунди і завдяки Укртелеком ви можете почути своїх рідних у будь-яку секунду і вам стане легше. У рекламі прийняли участь не тільки професійні актори, а і олімпійська чемпіонка з фехтування — Ольга Харлан та її батько, Геннадій Володимирович [9].

Свіжим проектом являється створення логотипу та корпоративного стилю для лідера юридичного ринку України — Vasil Kisil & Partners. У роботі агентство підкреслило лаконічність форм та простоту — що і уособлює собою юридична компанія Василь Кісіль.

Література:

1. Иллюстрации в старой рекламе Green Giant [Електронний ресурс] // Advertera.pro. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://advertera.pro/illjustracii-v-staroj-reklame-green-giant/>.
2. The Jolly Green Giant Is Back and Coming to a Theater Near You Deutsch launches teaser for brand icon's return By Patrick Coffee [Електронний ресурс] // Adweek. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.adweek.com/news/advertising-branding/jolly-green-giant-back-and-coming-theater-near-you-173712>.
3. Marlboro [Електронний ресурс] // Brandreport. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.brandreport.ru/marlboro/>.
4. История одной фотографии. Ковбой Marlboro [Електронний ресурс] // I.ua. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://blog.i.ua/community/1799/372059/>.
5. Icons From Advertising: Tony the Tiger [Електронний ресурс] // The balance. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.thebalance.com/icons-from-advertising-tony-the-tiger-38933>.
6. Pillsbury Doughboy [Електронний ресурс] // Wikipedia. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Pillsbury_Doughboy.
7. Коламбет К. Netpeak в гостях у Leo Burnett Ukraine [Електронний ресурс] / Катерина Коламбет // Netpeak. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://netpeak.net/ru/blog/leo-burnett-ukraine/>.

8. Як побороти нудьгу [Електронний ресурс] // ADME. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.adme.ua/creativity/yak-poboroti-nudgu-leo-burnett-ukraine-128410/>.

9. Поддержка, объединяющая страну [Електронний ресурс] // ADME. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.adme.ua/creativity/podderzhka-obedinyayuschaya-stranu-leo-burnett-ukraine-128476/>.

УДК 364.07:001

Соціологічні науки

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Корон А.О.

*студентка соціологічного факультету
Харківський національний університет*

*імені В.Н.Каразіна
м. Харків, Україна*

Сучасні реалії розвитку системи соціальної допомоги населенню України та вимоги до професійної діяльності соціальних працівників обумовлюють необхідність їх професійної підготовки відповідно світовим стандартам. Така професійна підготовка висококваліфікованих фахівців соціальної сфери можлива лише в закладах вищої освіти, де впроваджуються найбільш прогресивні методи навчання, серед яких одним із доцільних та ефективних визначено саме дистанційне навчання, яке є інноваційною формою організації освітньо-виховного процесу та реалізацією однієї із найбільш прогресивних сучасних освітніх технологій професійної підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах [1, с.74, 215]. В процесі реформування вищої освіти в Україні визначено необхідність використання технологій дистанційного навчання як адекватну відповідь на світові тенденції глобалізації, інформатизації світу, підвищення динаміки його соціально-економічного розвитку та відкритості освітнього середовища [10, с. 154]. В такому контексті

дистанційне навчання створює широкі можливості для розв'язання принципово нових завдань, спрямованих на забезпечення якості та ефективності реалізації моделі безперервної професійної освіти, серед яких можна виокремити професійну підготовку фахівців соціальної сфери [6, с. 18].

Аналіз наукових досліджень і публікацій свідчить, що завдання, пов'язані з розробкою та впровадженням новітніх інформаційних технологій в систему освіти в Україні, перебувають у центрі уваги органів влади, науково-педагогічної громадськості, закладів вищої освіти, проте питання професійної підготовки фахівців соціальної сфери засобами дистанційного навчання ще недостатньо досліджені і потребують подальшого вивчення [5, с. 160-162].

Поняття "дистанційне навчання", основними ознаками якого є екстериторіальність, синхронний та асинхронний режим взаємодії учасників навчального процесу, використання інформаційно-комунікаційних засобів і специфічних програм і матеріалів, інтерактивність, командний підхід до організації навчального процесу, домінування самоконтролю над контролем з боку викладача, відображає спосіб, метод, алгоритм здобуття і передачі знань через технології навчання на відстані [10, с. 156]. Перевагами дистанційного навчання над традиційною формою навчання є його економічність, гнучкість, інтернаціональність, одночасне вивчення навчальних дисциплін і практичне засвоєння інструментарію інформаційно-комунікаційних засобів, вільний доступ до світових масивів інформації, розвиток ринку освітніх послуг і обмін ними між вищими навчальними закладами [7, с. 174]. Характеризуючи сутність дистанційного навчання, дослідники розглядають його як "... систему, що включає проектування, організацію та проведення навчального процесу, за якої його учасники взаємодіють між собою через комплекс освітніх технологій навчання в умовах часового та просторового поділу суб'єктів навчання" [8, с. 90].

Дистанційне навчання реалізується за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних та психолого-педагогічних технологій на різних етапах навчання, що характеризує його як індивідуалізований освітній процес, а в системі професійної підготовки - набуття професійних компетентностей, що відбувається, в

основному, за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу. Дистанційне навчання потребує від викладача проведення систематичних занять зі студентом, методично грамотне використання розробленого контенту для дистанційного навчання, засобів комунікацій та освітніх ресурсів мережі Інтернет, а також здійснення технічної підтримки навчального процесу. Технічні можливості для дистанційного навчання мають велике різноманіття та дозволяють вирішувати майже всі організаційні питання [2, с. 55; 7, с. 93].

На сьогодні реалізація дистанційного навчання як форми організації навчального процесу у вищих закладах освіти України має нормативно-правове підґрунтя, що передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній рівень, ступінь і кваліфікацію та набуває все більшого поширення [3, с. 351].

Інформатизація освіти є пріоритетним напрямом інформатизації суспільства й незаперечним чинником її подальшого розвитку, а дистанційна освіта є сучасною освітньою технологією, яка з'явилася, з одного боку, як відповідь освітніх систем на об'єктивні тенденції глобалізації та інформатизації світу, підвищення динаміки його соціально-економічного розвитку, а з іншого - як реакція на бурхливий розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій та можливість їх застосування в освітній практиці [4; 11].

З огляду на постійне зростання і поглиблення соціальних проблем і зростаючий попит на спеціалістів соціальної сфери, дистанційне навчання спрямоване на значно більшу можливість отримати вищу професійну освіту як молоді з віддалених районів, працюючим фахівцям, так і соціально незахищеним групам населення (інвалідам, військовослужбовцям і членам їхніх сімей, безробітним, особам, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі та ін.), незначна частина з яких, навчаючись у вищих навчальних закладах сьогодні за традиційною формою навчання, набуває професію соціального працівника [9, с. 118].

Висновок. Таким чином, впровадження дистанційного навчання у вищих навчальних закладах, яке охоплює не тільки безпосередньо соціальних працівників і соціальних педагогів, а й інших фахівців, має позитивно впливати на

якість та ефективність професійної підготовки фахівців соціальної сфери, перш за все, за рахунок можливості отримувати освітні послуги без відриву від виробництва, гармонійного поєднання навчання і життя, навчання та роботи, підтримки постійного зв'язку з фахівцями, що проживають у віддалених регіонах, долучаючи їх до навчання та сприяти підвищенню інформаційно-комунікаційної компетентності соціальних працівників.

Література:

1. Актуальні проблеми сучасної соціології, соціальної роботи та професійної підготовки фахівців: матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. проф. І.В.Козубовської, проф. Ф.Ф.Шандора. - Ужгород, 2016. - 230 с.
2. Галецький С. Дистанційне навчання як елемент інформаційно-комунікаційних технологій в освіті / С.Галецький, Т.Галецька // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. - 2018. - Вип. 1. - С. 54-62.
3. Голощук Р.О. Особливості впровадження технологій та методів дистанційного навчання в освітній процес / Р.О.Голощук, Н.О.Думанський // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Інформаційні системи та мережі. - 2015. - № 829. - С. 349-358.
4. Закон України №537-V від 09.01.2007 р. "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/537-16. - Назва з екрана.
5. Кобаль М.В. Технології дистанційного навчання в освітньому процесі України: проблеми та перспективи] / М.В.Кобаль // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. - 2017. - № 7(2). - С. 160-174.
6. Кубіцький С.О. Аналіз освітньо-професійних програм підготовки фахівців за спеціальністю 231 соціальна робота / С.О.Кубіцький // ScienceRise. Pedagogical Education. - 2017. - № 6. - С. 18-22.

7. Моцар М. Дидактичні і технологічні основи дистанційного навчання / М.Моцар // Освітній простір України. - 2015. - Вип. 6. - С. 173-180.

8. Носовець Н.М. Роль і функції викладача в системі дистанційного навчання / Н.М.Носовець // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г.Шевченка. Серія "Педагогічні науки". - Чернігів, 2017. - Вип. 144. - С. 90-94.

9. Овод Ю. В. Сутність та зміст дистанційного навчання у підготовці майбутніх соціальних педагогів / Ю.В.Овод // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Соціально-педагогічна. - 2015. - Вип. 24. - С. 117-126.

10. Опанасюк Ю. Дистанційне навчання як інноваційна технологія / Ю.Опанасюк // Політологічний вісник. - 2015. - Вип. 78. - С. 154–162.

11. Положення про дистанційне навчання / Наказ МОН України від 25.04.2013 р. №466 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13.

УДК 316

Соціологічні науки

АКТУАЛЬНІСТЬ СОЦІОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ПРИ ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ ПОЛІТИКА (НА ПРИКЛАДІ БАРАКА ОБАМИ)

*Мельник Д.М.,
студентка Видавничо-поліграфічного інституту,
факультет Видавничої справи та редагування
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

Сучасна практика формування політичного іміджу лідера володіє широким арсеналом дійових засобів: від професійно розробленої політичної реклами до системи паблік рілейшнз. У цьому процесі особливе питання займає вибір соціологічних методів та їх актуальність в політичному процесі. На початковому етапі варто враховувати історичні традиції, соціальні стереотипи, особливості

політичної культури, своєрідність історичної долі народу. Імідж політичного лідера формується на основі як мінімум двох основних факторів: очікувань виборців та індивідуальних особливостей самого політика. Однак варто враховувати, що в політичному житті широко використовуються ефективні методи політичної реклами у ЗМК та здійснюється потужний і всеохоплюючий тиск на громадську думку, імідж "лідера-для-публіки" може значно відрізнятись від "лідера-реальної особистості".

Політичний імідж Барака Обама – це поєднання "інтелектуального іміджу", що виник на основі твердження, що для роботи в парламенті необхідні професіонали; "народного іміджу", який будувався на класичній популістській основі й прагненні сформуванню позитивне ставлення як до "свого хлопця". Існує широкий спектр соціологічних методів для вияву змін в громадській думці, виявлення причин, спостереження динаміки і визначення майбутніх трендів. Використовуються такі різні методи збору і аналізу даних, як мережеві, телефонні та особисті інтерв'ю, фокус-групи, глибинні інтерв'ю, комп'ютерний метод цифрового тестування (dial testing), і ряд інших технологій.

Теоретичний аналіз та узагальнення досліджень відомих фахівців свідчить, що в суспільній свідомості існує досить виразний імідж «ідеального президента». Команда забезпечує проведення спеціальних соціологічних опитувань або спирається на результати вже наявних. Можливе використання одного з різновидів соціологічного опитування – практики складання і використання рейтингів окремих партій і лідерів, особливо в період передвиборчої кампанії. Інший метод, який доцільно використати для розуміння цих рис – це метод групових дискусій. Так, Джеймс Барбер опублікував дослідження, згідно із яким ідеальний американський президент повинен мати сильне бачення майбутнього країни, ефективні навички спілкування, сміливість приймати непопулярні рішення, навички

	Apr 2009	Jun 2013	Jan 2015
	# of responses	# of responses	# of responses
30 Intelligent		34 Good	35 Good
29 Good		27 Incompetent	33 Incompetent
20 Socialist		18 Honest	21 Intelligent
17 Liberal		18 Liar	12 Dictator
16 Great		17 Excellent	12 Honest
15 Confident		15 Great	12 Idiot/Stupid
13 Inexperienced		15 Intelligent	11 Awesome
12 Honest		15 Socialist	11 Great
12 Trying		14 Fair	11 Liar
11 Smart		11 Leader	10 Arrogant
10 Change		11 Smart	9 Smart
10 Competent		10 President	9 Trying/Tries
10 Excellent		9 Confident	8 Disappointing
10 Spend/Spending		9 Inept	8 Failure
9 Arrogant		8 Disappointing	8 Impressive
9 Hope/Hopeful		8 Hardworking	8 President
8 Charismatic		8 Trying/Tries	
8 Presidential			
N=742		N=769	N=746

NOTE: These are the numbers of respondents who offered each of the top responses. These are NOT percentages. Top responses shown; for complete list, see survey topline.
Survey conducted Jan. 7-11, 2015.
PEW RESEARCH CENTER

управління кризою і здатність працювати з Конгресом. Під час інтерв'ю респондентів просили описати Маккейна, Клінтон і Обаму своїми словами. В описі Обами доля позитивних суджень (42%) трохи перевищувала частку негативних (39%) - при тих же 7% нейтральних суджень. У портреті Обами домінували такі визначення: «молодий, недосвідчений» (18%), «свіже обличчя і нові ідеї» (13%), «він мені подобається» (9%), «він мені не подобається» (9%), «харизматичний, динамічний, енергійний» (7%).

Обама бачився як «малодосвідчений», «інтелектуальний», «молодий», «харизматичний» і «новий». Згідно з результатами аналогічного дослідження, його головною рисою була визнана «інтелектуальність»; потім слідували «хороший», «соціаліст», «ліберал» і «значний»; характеристика «малодосвідчений» зустрічалася вкрай рідко [1]. Таким чином, по суті, визначаються характеристики, які відрізняють політичного лідера від конкурентів. Потім при створенні потрібну іміджу необхідно підкреслити ті риси, які співпадають із уявленнями про ідеального президента. При цьому бажано перетворити слабкі сторони кандидата на його перевагу. Так, доцільно навести результати опитування, яке показало: 42% американців вважали, що порівняно невеликий політичний досвід Обами послаблює його позиції як кандидата, а 22% відзначали, що афро американське походження також не збільшує його шанси на обрання президентом. При цьому одночасно 23% опитаних дотримувалися думки, що те й інше може допомогти йому у президентській гонці. При цьому варто зауважити, що кілька опитувань, проведених UNH, CBS News і організацією Геллапа за допомогою методу особистого інтерв'ю дозволили дослідникам знайти у відповідях респондентів невеликий зсув в бік соціально заохочуваних, політкоректних відповідей [2].

Відбувається розвиток ораторських здібностей політика, покращуючи як вербальну, так і невербальну комунікацію. Цікаво, що для виявлення впливовості цього аспекту політичної діяльності можна використовувати веб-опитування. YouGov і Polimetrix, світові лідери в проведенні веб-опитувань, заявили про планування електорального моніторингу, що передбачає онлайн

опитування принаймні 1000 осіб в 50 штатах. Їх панель налічує понад 6 млн осіб з 150 країн. Коли Обама вперше виступав перед конгресменами з програмною політичною промовою, цей спосіб було реалізовано. Виступ транслювався багатьма телеканалами, а також через Інтернет, так що значна частина населення могла його дивитись. Підсумки проведеного Knowledge Networks і CBS News веб-опитування 534 інтернет-користувачів, які бачили звернення Обама до політиків, а по суті - до всієї країни, були розміщені на сайті телеканалу в той же вечір [3].

Наступним кроком у формуванні іміджа політика є виклик інтересу з боку засобів масової комунікації. Тут доцільно використати метод анкетування аби зрозуміти, які ЗМІ є ключовими для цільової аудиторії політика, як часто вони взаємодіють із каналом, яким має бути послання тощо. Це важливо й для того, аби залучитись підтримкою потрібних каналів комунікації. Показовим тут є приклад із виступом Обама перед 200 тис. берлінців. Ця промова сприяла відчутного зростання симпатій до Обама в Європі. І, як показало проведене після цього турне телефонне опитування, понад половина американців (55%), включаючи третину республіканців (32%) і три чверті демократів (75%), позитивно сприйняли Берлінський виступ Обама і пов'язали з ним поліпшення ставлення європейців до США. Завдяки міжнародній поїздці, яка активно висвітлювалася в ЗМІ, Обама зміцнив своє становище провідного ньусмейкера виборчої кампанії. У всякому разі, згідно з даними аналітиків Pew Research, 49% американців вважали, що журналісти намагаються допомогти йому перемогти (місяцем раніше цей показник дорівнював 44%) [4].

Для формування іміджу широко використовуються й інші методи й технології, у тому числі й методи побічного інформаційного впливу, і нав'язування критеріїв оцінки, і впливу на громадську думку при проведенні соціологічних досліджень тощо, багато з яких мають суто маніпулятивний характер. При цьому, соціологічні дослідження проводяться на всіх етапах формування і підтримки іміджу політика, а значить вони є незамінним для політичного життя.

Література:

1. Wike R. As Obama Years Draw to Close, President and U.S. Seen Favorably in Europe and Asia [Electronic source] / Richard Wike // Pew Research Center. – 2016. – URL: <https://www.pewresearch.org/global/2016/06/29/as-obama-years-draw-to-close-president-and-u-s-seen-favorably-in-europe-and-asia/> (accessed 15 November 2019).
2. America's Ideology and Obama's [Electronic source] // Forbes. – 2010. – URL: <https://www.forbes.com/sites/karlynbowman/2010/09/17/americas-ideology-and-obamas/#5f86c194221c> (accessed 15 November 2019).
3. Montopoli B. Poll: Positive Reception For Obama Address [Electronic source] / Brian Montopoli // CBS News. – 2009. – URL: <https://www.cbsnews.com/news/poll-positive-reception-for-obama-address/> (accessed 16 November 2019).
4. Study: News Coverage Of Trump More Negative Than For Other Presidents [Electronic source] // NPR. – 2017. – URL: <https://www.npr.org/2017/10/02/55-5092743/study-news-coverage-of-trump-more-negative-than-for-other-presidents> (accessed 16 November 2019).

УДК 159.9.075

Соціологічні науки

«ВПЛИВ ГЕНДЕРНО-РОЛЬОВОЇ ПОВЕДІНКИ ЖІНОК- ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА ВИБІР ТИПУ СТОСУНКІВ У СІМ'Ї»

Миколайчук Олена Михайлівна
студентка освітнього рівня «Магістр»,
053 «психологія»,
Комунальний вищий навчальний заклад
«Вінницька академія неперервної освіти»
м. Вінниця, Україна

У статті аналізується вплив гендерно-рольової поведінки жінок-військовослужбовців, які проходять військову службу у військах зв'язку Повітряних Сил Збройних Сил України на протязі від двох до двадцяти років на вибір типу стосунків у сім'ї. Розкривається поняття

традиційних та егалітарних стосунків у сім'ях. Визначається орієнтація цієї категорії жінок на певний тип стосунків, враховуючи характерний для них прояв гендерності.

Сім'я є первинним та основним осередком суспільства, що створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства, її складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки [1]. Як основний елемент суспільства є і залишається берегинею людських цінностей, культури та історичної спадкоємності поколінь, чинником стабільності і розвитку. Завдяки сім'ї міцніє і розвивається держава, зростає добробут народу.

Метою статті є визначення орієнтації на традиційний або егалітарний тип стосунків у сім'ї жінок-військовослужбовців військ зв'язку Повітряних Сил Збройних Сил України, що пов'язана зокрема з проявом гендерності у цих жінок.

Формування сім'ї починається з визначення, на який саме тип стосунків у родині спрямовані майбутній чоловік та жінка. Т.В. Говорун говорить про те, що "гендерні стереотипи - це спрощені, стандартизовані, стійкі, емоційно насичені, ціннісно означені полярні за знаком оцінки, жорстко фіксовані образи чоловіка і жінки, які спонукають до певного ставлення" [2, с.37]. Саме за допомогою гендерних стереотипів забезпечується дотримання та збереження тих основних "законів" традиційної гендерно-рольової ідеології, які на протязі історичного досвіду народу сформувались на основі вигідних і практичних, з точки зору безпеки та розвитку, функцій жінок та чоловіків. Тип стосунків, який довгий час був прийнятий в переважному суспільстві, як основний, при якому переважає роль чоловіка, як «голови» в сім'ї та підпорядкування йому жінки - називається «традиційним» (патріархальним). Егалітаризм - теорія, що обстоює пріоритет рівності, як принцип організації суспільства, тобто це такий тип стосунків у родині, коли роль господаря однаково може виконувати і жінка і чоловік.

Для аналізу впливу гендерності жінок-військовослужбовців на вибір соціальних ролей у родині було обрано тест « Орієнтація на традиційні чи

егалітарні стосунки» за описом Т.В.Говоруна [3]. Участь у дослідженні брали 50 жінок-військовослужбовців військових частин військ зв'язку Повітряних сил Збройних Сил України, вік яких від двадцяти до сорока років, вислуга від двох до двадцяти років.

В результаті дослідження було виявлено, що більшість досліджуваних жінок мають андрогінний тип гендерно-рольової поведінки (35 військовослужбовців-жінок, що складає 70%), 9 жінок - маскулітного типу гендерно-рольової поведінки, що складає 18 % серед опитуваних, та лише 6 респондентів виявляють суто фемінні якості (12 %).

Дослідивши їх рівень спрямованості на традиційні або егалітарні стосунки було зроблено висновок, що більшість з них орієнтовані на егалітарні стосунки – 32 респонденти, що складає 64% опитаних, що можна пояснити сучасним станом суспільства та зміною в ньому місця жінки, а також історичними чинниками в Україні. Кількість жінок, орієнтованих на «традиційний» (патріархальний) тип відносин – 18 осіб, що складає 36 %, тобто менше майже вдвічі (рис 1).

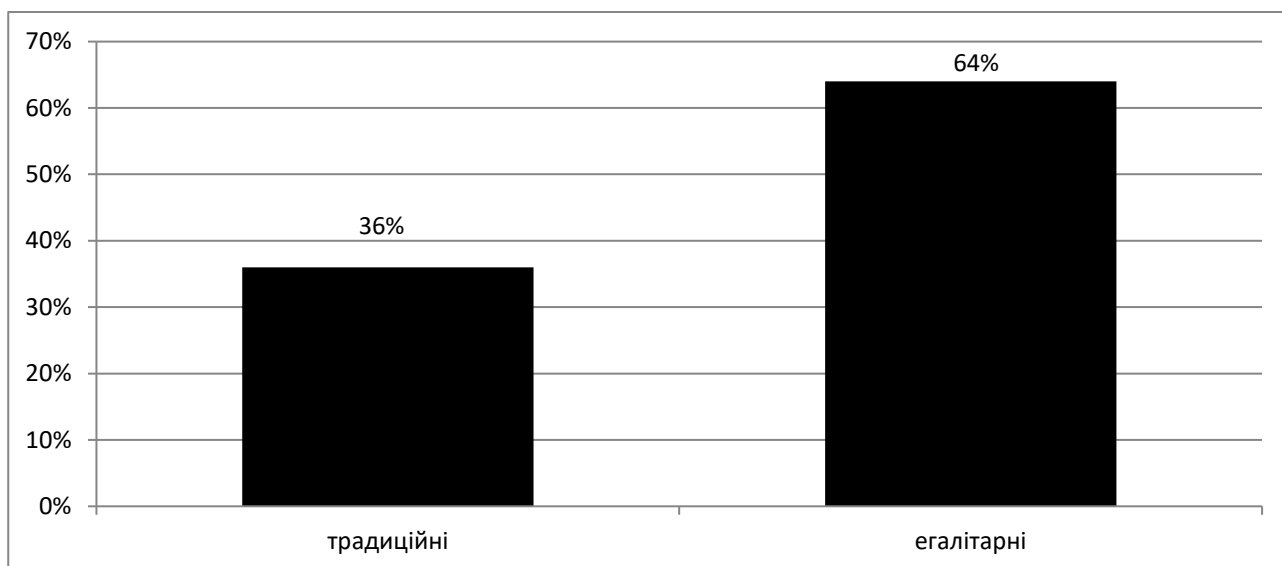

Рис. 1. Орієнтація на традиційні чи егалітарні стосунки.

При порівнянні особливостей ставлення до сім'ї жінок-військовослужбовців з різною гендерно-рольовою поведінкою, було отримано наступні дані:

Таблиця 1.

Гендерно-рольова ідентичність жінок з різними ставленнями до стосунків у родині.

Тип гендерно-рольової ідентичності	Традиційні стосунки	Відсотки	Егалітарні стосунки	відсотки
Маскулінний тип	0	0	9	18
Андрогінний тип	15	30	20	40
Фемінний тип	3	6	3	6
Всього	18	36	32	64

Коефіцієнт кореляції Пірсона типу гендерно-рольової ідентичності та типу сімейних стосунків дорівнює 0,7605, що вказує на наявність високого позитивного зв'язку між цими двома показниками.

Отже, аналізуючи проведене дослідження можна зробити висновок, що у жінок-військовослужбовців значно переважає орієнтація на егалітарні (рівні) стосунки, адже більшість з них мають андрогінний тип поведінки, добре пристосовуються до умов сучасного середовища, прагнуть до рівноправ'я в стосунках та розподілу домашньої роботи, щоб мати змогу самореалізувати себе також і поза родиною, не приймають на себе обов'язків, що обґрунтовані лише біологічною статтю людини, а отже можуть і бути домогосподаркою, і успішним керівником, і при необхідності виконувати в сім'ї умовно «чоловічі» ролі.

Література:

1. *Сімейний Кодекс України; Кодекс, Закон від 10.01.2002 № 2947-III*
2. Говорун Т.В. Гендерна психологія. / Говорун Т.В. Кікінеджи О.М. Навч. пос. - К: Видавничий цент "Академія", 2004. - 308с.
3. Практикум по гендерной психологии / под. ред. И.С.Клециной, СПб,: Питер, 2003 – 479 с.

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ РЕЗІЛЬЄНТНОСТІ ЯК СУЧАСНА ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ

Мокрецов С.Є.

*д.н.держ.упр. , професор кафедри
соціальної та гуманітарної політики*

Васюк Н.О.

*к.н.держ.упр., доцент кафедри
соціальної та гуманітарної політики*

Корольчук О.Л.

*к.н.держ.упр., докторант кафедри
соціальної та гуманітарної політики
Національна академії державного
управління при Президентові України*

Українська держава та суспільство перебувають на новому етапі глибоких перетворень основних сфер життєдіяльності країни та кожної окремої людини, що обтяжені наслідками пролонгованого військового конфлікту, зовнішньої агресії і соціально-економічної, політичної напруги, незадоволенням щодо рівня та якості життя, соціальною дезадаптацією та недовірою до державних інститутів тощо.

З іншого боку, сьогодні глобалізованість світу вимагає активного розвитку інноваційної політики для забезпечення високої конкурентоспроможності та ефективності відповідей на нові виклики, кількість яких невпинно зростає та наслідки стають дедалі менш прогнозованими. Недостатність уваги до питань розвитку факторів інноваційності зменшують власний потенціал країн, істотно знижуючи можливості розвитку. На формування та стан національної інноваційності впливають форми державної підтримки, розробленість, адекватність та нормативно-правове закріплення політик, рівень розвитку науково-технологічного, промислового, особливо, людського потенціалів – інноваційного, інтелектуального, творчого, культурного. Людський капітал є каталізатором здійснення інновацій, основою для забезпечення вироблення нових

знань, у т.ч. нетехнологічних інновацій - впровадження змін - важливих елементів сталого розвитку. Інновації є безальтернативним джерелом підвищення конкурентоспроможності національної економіки та запорукою сталого розвитку держави та забезпечення належного рівня життя громадян і національної безпеки. Вітчизняний досвід у сфері впровадження інновацій дуже обмежений у всіх сферах життєдіяльності суспільства, проте як свідчать зарубіжні дослідження [1-3], з переходом від індустріального суспільства до економіки знань, відбулась заміна технологічних інновацій на посилення значимості соціальних інновацій [2].

Останні роки в Україні активно впроваджуються соціальні інновації серед інформаційних технологій, освіти і науки, нових напрямків діяльності та форм соціальних об'єднань, що спрямовані стабілізувати та покращити соціальне життя населення, долаючи безробіття, суспільне несприйняття реформ, деградацію, агресивізацію суспільства, погіршення здоров'я та постаріння, зубожіння, збільшення частки неконкурентоспроможних верств населення; поглиблення матеріального, освітнього та кваліфікаційного розмежування населення і т.п. проблеми сучасного українського суспільства.

Загальновідомо, що військові конфлікти, особливо обтяжені повільною реалізацією реформ та соціально-економічною нестабільністю є "умовами та діями для соціальної травми", викликають порушення здоров'я, запускаючи порочне коло проблем у різних сферах життєдіяльності як людини, так і країни. Гібрид із інформаційною війною, сіянням паніки та зневіри, маніпуляціями, стимуляціями та симуляціями рухів протесту, терористичних актів тощо на фоні ведення бойових дій також актуалізують дослідження тенденцій соціального розвитку та соціальних інновацій. Спираючись на світовий досвід зрозуміло, що кількість цих проблем буде неухильно зростати й надалі - це потребує негайної уваги.

За даних умов вважаємо необхідним розвивати новий напрямок – резильєнтність – стратегію грамотного розвитку як країни, так її головного капіталу – людей. Резильєнтність людини складають взаємопов'язані та взаємозалежні елементи – фізична (людині необхідна фізична активність), психологічна (забезпечує люди-

ні здатність втілювати зміни та жити за загальними законами порядку), соціальна (активність у соціальних групах – сім'ї, на роботі, у суспільстві) - це важливо для профілактики травматизації суспільства та поглиблення вищезгаданих проблем.

Соціальна резильєнтність, як комплексна довгострокова стратегія профілактики ризиків, загроз, одночасного відновлення економічної та соціогуманітарної сфер життєдіяльності держави. Сьогодні вкрай важливо вміти передбачати, якісно оцінювати наявні та потенційні загрози як для населення, так і для соціальної сфери, створювати умови і можливості їх уникати та реально впливати на їх формування і наслідки.

Соціальна резильєнтність, як інноваційний напрямок, є багаторівневою та багатокомпонентною системою, функціонування якої обов'язково забезпечує формування довіри одного до іншого, до влади, знання та розуміння як власних можливостей та ресурсів, так і можливості соціуму, в якому розвиваються. Система дає просте розуміння, впевненість та відповіді на питання “що робити?”, “куди йти?”, “до кого звертатись?”, “які є засоби комунікації?”, “які і де є ресурси?”.

Соціальна резильєнтність підвищує адаптивні можливості, формує правильну оцінку себе, обставин, ситуації, соціуму (сім'я, колектив, країна). Також невід'ємною складовою якісної роботи такої системи є налагодження ефективної співпраці зацікавлених сторін та інституцій державного та громадського секторів. Оскільки тематика розвитку резильєнтності людини, соціуму, країн, територій, систем є предметом великої кількості сучасних наукових досліджень у світі, розвиток та запровадження її в Україні стане ще одним мостом, що забезпечуватиме міжнародну кооперацію, підвищуватиме конкурентоздатність національної науки, продукту та економіки в цілому та сталий розвиток українського суспільства.

Незважаючи на численні дослідження теоретичних і практичних проблем національної інноваційної системи, окремих її елементів, у вітчизняній економічній думці й до цього часу не склався цілісний підхід до визначення цілей, структури й спрямованості формування та розвитку інноваційної системи з позицій її впливу на забезпечення стабільності економічного розвитку, підвищення конкурентоспроможності країни. Відсутні системні дослідження

ретроспективи процесу формування методології та практики національних інноваційних систем [4]. Так само тривають наукові дискусії щодо єдиного визначення соціальної резильєнтності. Загальновизнано, що це стосується соціальної сфери та соціальних утворень; це є здатність переносити, реагувати та справлятися із соціальними загрозами, пізніше ще й здатності до навчання та адаптації до нових умов життєдіяльності соціуму; особливою умовою є визнання важливості ролей влади, політики та громадськості;

Розрізняють 3 якості- потенціали соціальної резильєнтності:

- для подолання ризиків, загроз за наявних ресурсів;
- для профілактики настання ризиків, загроз – передбачити майбутні ризики на досвіді та підготуватися;
- для створення можливостей для людей бути активними учасниками прийняття рішень через доступність та додаткові інститути, що покращують знання, індивідуальний та суспільний добробут [5].

Наукові розробки щодо обґрунтування, формування, визначення та розвитку соціальної резильєнтності в Україні, впровадження якісних перспективних досліджень щодо визначення головних її компонент, індикаторів тощо є важливими інноваційним напрямком розвитку науки управління соціальною сферою. Переконані, що такі наукові доробки прискорюватимуть розвиток соціально-орієнтованого управління, розбудову соціальної держави та позитивно впливатимуть на формування патріотизму, оптимізму, довіри населення України тощо.

Соціальні інновації фактично забезпечують нову якість вирішення питань соціального залучення, повноцінної реалізації економічної активності населення, поліпшення якості життя тощо.

З метою мінімізації негативного впливу соціальних конфліктів на життя та здоров'я населення сьогодні та на перспективу необхідно перейти від політики врегулювання кризи до комплексної довгострокової стратегії запобігання загроз та небезпек життю й здоров'ю, одночасно відновивши економічну та соціогуманітарну сфери та, бажано, остаточному вирішенню конфлікту. Вкрай важливо сьогодні навчитися якісно оцінювати наявні та потенційні загрози та

ризиків як для життя й здоров'я населення, так і для національної системи охорони здоров'я та соціального забезпечення, передбачувати, по-можливості уникати, або реально впливати на їх формування та наслідки.

Література:

1. Harrisson, D., Széll, G., & Bourque, R. Social Innovation, the Social Economy and World Economic Development. Bern, Switzerland: Peter Lang D. Vol. 17. – 2009. 469 p

2. Маулік С.С. Соціальні інновації як ефективний інструмент соціального інжинірингу: український вимір / С.С.Маулік // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право : збірник наукових праць. – 2016. – № 1/2 (29/30). – С. 65–69.

3. Оберван О.Р. Світовий досвід і підходи до формування соціальної інноваційної політики в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2014. Вип. 6. (Ч. 2). С. 17—20ю

4. Федулова Л. І. Тенденції розвитку національних інноваційних систем: уроки для України / Л. І. Федулова // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 4. – С. 94–104.

5. Keck Marcus and Patrick Sakdapolrak (2013) “What Is Social Resilience?: Lessons learned and Ways Forward”, Erdkunde 67, 1:5-19.

УДК 316.023

Социологические науки

ПОТРЕБИТЕЛЬСКАЯ СОЦИАЛИЗАЦИЯ ДЕТЕЙ

Понуренко А.Ю.

*студентка специальности «Социология»
факультета международных отношений,
политологии и социологии
Одесского национального университета
им. И.И. Мечникова
г. Одесса, Украина*

В современном обществе процесс социализации детей имеет различные направленности, одной из которых является потребительская (экономическая)

социализация. Дети являются активными потребителями товаров и услуг, обладающие потребительским потенциалом. Актуальность моей работы продиктована необходимостью получения новых знаний о потребительском поведении и потребительской социализации детей как специфического феномена.

Исследовательский интерес к потребительской социализации детей связан с бурным распространением потребительских практик в современном обществе.

Современный этап исследований процесса социализации детей в социологической науке характеризуется наличием различных подходов, широтой анализа общих и частных проблем социализации детей как особой социально-демографической группы.

Успешная социализация обусловлена тремя факторами: ожиданиями, изменениями поведения и стремлением к конформизму. Социализация осуществляется под влиянием родителей, сверстников, учителей, начальников и т.д. Под их влиянием у нас формируются интеллектуальные, социальные и физические навыки, необходимые для исполнения социальных ролей [4, с.107].

Каждый человек – продукт того общества, частью которого он является. Как отмечает Е.Н. Нархова, в социальных отношениях возрастает роль потребления, что приводит к изменению этих отношений, и поэтому исследователи склонны рассматривать современное общество как общество потребления. Потребление является сложным социокультурным феноменом. Оно может быть рассмотрено как инструмент реализации социальных стратегий; средство обозначения статуса личности в обществе; средство общения и самовыражения; символическая практика манипулирования знаками. В обществе массового потребления в самом широком контексте доминирующим должен стать подход, в котором потребление будут рассматривать как феномен, который формируется при помощи разнообразных социальных технологий, определенных норм, ценностей, культуры [3, с.177].

Изучение потребления и потребительского поведения - одно из важных направлений социологических исследований, обладающих своей методологической базой и инструментарием [1, с.131-139].

Тема детского потребления в последние три десятилетия получает все более пристальное внимание научной общественности. Исследования множатся, и, так как тема многоаспектная и сравнительно новая, полного понимания всех проблем в этой сфере нет. Однако большинство исследователей сходятся в том, что коммерциализация в обществе растет не только по сравнению с предыдущей эпохой, но даже от поколения к поколению и что современное детство неизбежно и неразрывно связано с потребительской культурой.

Под словом «потребление» понимаются не просто покупки, но совокупность массы феноменов: современные СМИ; осведомленность о брендах, брендах-персонажах, товарах и услугах; желание потреблять, которое проявляется не только в стремлении обладать товарами, но и читать о них, рассматривать, трогать.

Результатом активной потребительской социализации является выработка гибких стратегий потребительского поведения, которые обеспечат не только удовлетворение личностных потребностей, но и минимизируют вероятность возникновения риска некачественной, необдуманной и ненужной покупки.

Социализация современного человека начинается все в большей степени реализовываться через потребительскую культуру, через практики потребления (практики сиюминутных радостей и удовольствий). Однообразные (гомо генные), они отличаются поверхностным, гедонистическим отношением к действительности, безуспешностью и, как следствие, бессубъектностью. В то время как социализация по определению призвана возвращать в человеке субъектность, поскольку центральное место в ней занимает программа деятельности субъекта.

В 1974 году С. Вард в своей статье «Потребительская социализация» дал следующее определение данному понятию: это процесс приобретения молодыми людьми умений, знаний и отношений, затрагивающих их функционирование на рынке в качестве потребителей [5, с.1-16].

Своей работой С. Вард вызвал научный интерес к дальнейшему исследованию процесса вхождения детей в роль покупателей. Таким образом, этот процесс

подразумевает изучение того, как подростки принимают решения о покупках вследствие информационных навыков, рыночного опыта и взаимодействия с референтными лицами. Потребительская социализация включает в себя множество различных направлений, среди которых выступают: знания продуктов, брендов; формирование потребительских привычек и установок; ценовое восприятие; процесс покупки; реклама, а также влияние семьи на процесс осуществления покупок подростками.

Существуют несколько методов потребительской социализации в семье. В зависимости от степени участия родителей (либо других старших родственников) в процессе потребительской социализации выделяются следующие методы:

1) инструментальный тренинг – это строгое инструктирование детей родителями или старшими в семье вести себя определенным образом. Наставления родителей могут содержать правила выбора товара и его использования;

2) моделирование – это неосознаваемое повторение человеком поведения старшего по возрасту человека, воспроизведение модели его потребительского поведения. Данный вид социализации происходит в процессе наблюдения за другими людьми;

3) посредничество родителей в восприятии детьми рекламы и атрибутов продукта – состоит в интерпретации коммуникативных сообщений родителей. Интерпретация формирует потребительскую позицию ребенка.

В зависимости от степени самостоятельности потребительского поведения детей выделяют следующие методы потребительской социализации:

1. наблюдение (обучение детей потребительскому поведению посредством визуального восприятия поведения других людей);
2. совместный шопинг (совместные походы за покупками родителей и детей);
3. прямой опыт (собственный опыт в качестве самостоятельного покупателя) [2, с.74-79].

Е.А. Колосова, в своей статье выделила 3 стадии потребительской социализации. В зависимости от подхода стадии могут иметь разные названия, но сводятся к следующим основным:

1. Перцептивная/предоперационная стадия (в возрасте 3–7). Дети на этом этапе фиксированы на своем непосредственном восприятии людей и объектов, а не на абстрактные или символические мышления. Познавательная структура детей этой стадии еще слабо организована, речевые навыки еще только развиваются. Родители могут позволить детям этого возраста лишь небольшой потребительский выбор, например, выбор десерта или напитка.

2. Аналитическая/конкретно-операционная стадия (в возрасте 8–11). Аналитический этап характеризуется переходом детей к использованию различных форм сравнения признаков объектов для определения отношения к ним и развитием аналитических способностей. У детей формируются более сложные способности применять логическое мышление к конкретным проблемам. На этой стадии социализации дети начинают развивать методы убеждения, которым они учатся у других детей для влияния на своих родителей. Например, сравнение себя с одноклассниками и требование приобрести то, чего у ребенка нет (новая игрушка, смартфон и т. п.).

3. Рефлексивная/формально-операционная стадия (в возрасте 12–15). На этой стадии развития дети приобретают способность понимать сложные социальные контексты и смыслы, связанные с потреблением. У детей 12–15 лет способность к абстрактному мышлению и ассоциированию концепций и идей более полно сформирована. Дети имеют более значимые финансовые ресурсы и способности принимать решения по широкому спектру продуктов. Многие из детей этого возраста влияют на родительские покупки, но в большинстве случаев уже самостоятельно осуществляют свои [2, с. 74-79].

В общество потребления включается большинство членов общества, и дети не являются исключением и представляют огромную целевую аудиторию маркетологов.

Потребительская социализация – сложный процесс, который должен оцениваться с нескольких позиций: влияние ресурсов и микро факторов детей на процессы усвоения привычек и потребления знаний, принципов построения

отношений с участниками процессов социализации, влияние социализации на поведение детей на рынке.

Тем не менее, потребительская социализация является важной частью процесса социализации в современном обществе. В процессе потребительской социализации происходит накопление потребительского опыта и расширение кругозора по мере взросления ребенка.

Литература:

1. Иванова Т. Н., Просветова О. К. Социализации личности в различных теоретических перспективах // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2016. – Т. 38. – С. 131–139. – Режим доступа: <http://e-koncept.ru/2016/56884.htm>

2. Колосова Е.А. Потребительская социализация детей и подростков: возрастные особенности // «Детство в социогуманитарной перспективе: тезаурус». 2017. С. 74-79

3. Нархова Е.Н. Культура потребления современных российских студентов: Автореф. дис. на соискание ученой степени канд. социол. наук. – Екатеринбург, 2006. – 177 с

4. Смелзер Н. Социология: пер. с англ. — М.: Феникс, 1994. С. 107

5. Ward S. Consumer socialization // Journal of Consumer Research, 1974. – №1. – p.1-16.]

УДК 792

Соціологічні науки

СИМВОЛІЗМ У ВИСТАВАХ ТЕАТРІВ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.

Прокудіна В.В.,

*Студентка театрального факультету
Харківської державної академії культури
м. Харків, Україна*

Символізм у виставах вітчизняних та світових театрів завжди був популярною темою для аналізу театральних критиків. Адже символ, це свого

роду мова, якою режисер звертається до глядача та хочу звернути цього увагу на ту чи іншу проблему. Іноді монологи та діалоги у виставах не несуть розкриття головної теми, як скриті, на перший погляд, символи.

Вистави театрів людей з особливими потребами найбільш символічні, адже несуть у собі символіку навіть у тому, які саме актори виконують ролі на сцені. Можна сказати, що людина з синдромом Дауна, тобто людина Сонячна, як їх ще називають – є символом такого ставлення до життя. Персонажа, який намагається знайти прекрасне, який бачить навколишній світ через призму радості. Виконавці ролей з Аутизмом, який не є зримим захворюванням, але помічається у русі, мові та взаємодії з іншими виконавцями, символізують досить потаємне, замкнуте ставлення персонажів вистави до всесвіту. Гіперактивні учасники символізують швидкість часу, та спроби його зловити.

Поганим прикладом використання психічних вад виконавців «Особливого театру» являється театр, у якому люди з захворюваннями грають негативних персонажів. Автор вистави намагається показати різницю між звичайними, правильними людьми, та такими. Це не є символом, і значення такої свиставки є досить образливим.

Театр для людей з особливими потребами може висловлювати символічно особливості акторської гри людей з інвалідністю, але це має прикрашати виставу, а не змінювати погляд на проблему. Наприклад у театрі «Клабаутер», що у Німеччині, дівчинка з проблемами рухового апарату, яка майже не підіймається з ліжка, але мала надзвичайну посмішку, зіграла в одній з відоміших вистав - Місяць. Вона кружляла по сцені під час жовтого освічення на спеціальній колясці, і глядач розумів, що по ходу дії настав вечір, і герої мають можливість взаємодіяти з небесним світилом.

В українській театрах символами частіше за самих виконавців бувають звуки, або художнє оформлення. Вистави стають сучасними, пластичними, і це вимагає від режисерів професійного ставлення до художнього оформлення.

На фестивалі для мистецтв людей з особливими потребами під назвою «Червоноград збирає друзів», у львівській області, під час перегляду вистав

були помічні символи трьох категорій.

Перша, важка для сценаристів. Коли дивлячись виставу, глядач згадує епізод із їх же виступу минулого року. Тобто колектив продовжує свою основну тему, або передає вітання від минулих персонажів. Найяскравіше це було зображено у виставі Одеського театру «Білий янгол». Їх вистави взагалі вирізняються особливим колоритом курортного місці, запальними танцями та піснями. І ще їх виконавці виникають посмішку на обличчях глядача перевертаючись у героя відкритим прийомом, запозиченим у театру Брехта.

Друга категорія більш художня. Здебільшого це у виставах де є прив'язка до якоїсь важливої події. Наприклад з виставами на тему війни, спостерігаєш за дією, та раптово помічаєш згадку про бойові дії. Це може бути навіть художньо вирішено.

Найпопулярнішим художнім виразом зараз є синтез класичного театру, та театру тіней. І звичайно зараження у тіні має символічний характер. Дає ефект присутності відомої людини, рок-зірки.

Третій тип це взагалі вистава символ. Вона також може бути невербальною, але музика, це мова, на якій спілкується глядач та виконавці. Це мають бути не просто пісні не тему, важливою стає умова написання автором музичного супроводу. Під час однієї з вистав харківського театру «Дорогою добра» відбувався етюд «Янголи» під композицію Радю Паладі «Танго смерті», і знаючий глядач відчув зв'язок між стратами, при які йдеться у музиці та дією на сцені.

Підводячи підсумок можемо зазначити – що мова символів досить складна, але так, як спілкування у театрі людей з особливими потребами символічне – навчитися читати символи, можна почавши цікавитись такими колективами.

Література:

1. Акатов Л. / Социальная реабилитация детей с ограниченными возможностями здоровья. Психологические основы. / М.: ВЛАДОС, 2003. / 368 с.

2. Гройсман А. / Основы психологии художественного творчества. / М.: Когито-Центр, 2003. / 187 с.

3. Ейзенштейн С.М. / Психологические вопросы искусства / Под ред. Е.Я. Басина. / М.: Смысл, 2002. / 335с.

4. Капська А.Й. / Соціальна робота: Навчальний посібник. / К.: Центр навчальної літератури, 2005. / 328 с.

5. 25. Кокоренко В. / Арт-технологии в подготовке специалистов помогающих профессий. / СПб.: Речь, 2005. / 101 с.

УДК 159.99

Соціологічні науки

РОЛЬ АРТ-ТЕРАПІЇ У РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОБЛЕМИ ТРИВОЖНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Сінельнікова Тетяна Вячеславівна

доцент кафедри

теорії та методики практичної психології

Койтюх Марія Юрївна

магістрантка кафедри

теорії та методики практичної психології

Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К.Д. Ушинського

м. Одеса

Проблеми сучасного світу та України (глобалізація, війни, низький рівень життя) вимагають від спеціалістів пошуку ефективних методів психологічної допомоги людям у боротьбі зі стресом та тривожністю.

Метод арт-терапії можна віднести до найбільш безпечних і природних форм корекції емоційних станів [1, 2].

Метод не має обмежень, вважається ресурсним і використовується практично у всіх напрямках психотерапії, а також, в педагогіці та соціальній роботі. Метод майже не має протипоказань та використовується при роботі з людьми різного віку.

Арт-терапія (від англ. art - мистецтво; therapy - терапія, лікування) - це метод психотерапії та психологічної корекції, заснований на мистецтві та

творчості. Психологами під арт-терапією зазвичай розуміється терапія образотворчим мистецтвом з метою впливу на психоемоційний стан клієнта. [3]

Термін "арт-терапія" ввів у вживання Адріан Хілл (1938) при описі своєї роботи з туберкульозними хворими в санаторіях. Він помітив ефективний вплив малювання на фізичний та психічний стан його пацієнтів. Отже, це словосполучення довго відносилось до всіх видів занять мистецтвом, які проводилися в лікарнях і центрах психічного здоров'я.

Перші спроби використовувати арт-терапію для корекції страхів та тривожності особистості притаманні післявоєнному періоду, коли арт-терапевтичні методи були застосовані для реабілітації постраждалих у другій світовій війні. З того часу арт-терапія отримала широке поширення і використовується як самостійний метод.

Основна мета арт-терапії полягає в гармонізації розвитку особистості через розвиток здатності самовираження і самопізнання.

Дуже цінним є те, що арт-терапія може використовуватися, як у вигляді основного методу, так і в якості одного з допоміжних методів.

Арт-терапія має широкі психотерапевтичні можливості:

1. Дати соціально прийнятний вихід агресивності та іншим негативним почуттям (робота над малюнками, картинами, скульптурами є безпечним способом випустити гнів і розрядити напругу).

2. Полегшити процес лікування. Неусвідомлювані внутрішні конфлікти і переживання часто буває легше виразити за допомогою зорових образів, ніж висловити їх у процесі вербальної корекції.

3. Отримати матеріал для інтерпретації і діагностичних висновків. Продукти художньої творчості є видимими, і клієнт не може заперечувати факт їх існування. Зміст і стиль художніх робіт дають можливість отримати інформацію про клієнта, який може допомагати в інтерпретації своїх творів.

4. Опрацювати думки і почуття, які клієнт звик приховувати. Іноді невербальні засоби є єдиними можливими для вираження і прояснення сильних переживань і переконань.

5. Налагодити стосунки між психологом і клієнтом. Спільна участь у художній діяльності може сприяти створенню відносин емпатії і взаємного прийняття.

6. Розвинути почуття внутрішнього контролю за ситуацією. Робота над малюнками, картинами або ліплення передбачають упорядкування кольору і форм.

7. Сконцентрувати увагу на відчуттях і почуттях. Заняття образотворчим мистецтвом створюють можливості для експериментування з кінестетичними і зоровими відчуттями та розвитку здатності до їх сприйняття.

8. Розвинути художні здібності та підвищити самооцінку. Додатковим ефектом арт-терапії є почуття задоволення, яке виникає в результаті виявлення прихованих талантів та їх розвитку.

Використання елементів арт-терапії в груповій роботі дає додаткові результати, стимулюючи увагу, допомагає вирішувати конфлікти та налагоджувати відносини між учасниками групи. Учасники арт-терапевтичних груп та тренінгів відзначають, що мистецтво викликає відчуття радості, натхнення, вивільнення або ж трансформацію негативних відчуттів.

Арт-терапія дає вихід внутрішнім конфліктам і сильним емоціям, допомагає при інтерпретації витіснених переживань, дисциплінує групу, сприяє підвищенню самооцінки клієнта, здатності усвідомлювати свої відчуття і почуття, розвиває художні здібності. В якості матеріалів на заняттях з арт-терапії використовуються фарби, глину, клей, крейду, пісок, різні фактури паперу. Арт-терапія використовується як в індивідуальній, так і в груповій формі.

Існує дві форми арт-терапії: пасивна і активна. При пасивній формі клієнт "споживає" художні твори, створені іншими людьми: розглядає картини, читає книги, слухає музичні твори. При активній формі арт-терапії клієнт сам створює продукти творчості: малюнки, скульптури.

Спеціалісти (Колошина Т., Копитін А., Тараріна О. та інші) відмічають, що заняття з арт-терапії можуть бути структурованими і неструктурованими.

1. На структурованих заняттях тема і матеріал для творчості пропонується психологом.

2. На неструктурованих заняттях клієнти самостійно обирають тематику проблеми, матеріал, інструменти.

Залежно від характеру творчої діяльності та її продукту можна виділити наступні види арт-терапії: малюнкову терапію, засновану на образотворчому мистецтві; бібліотерапію, як літературний твір і творче читання літературних творів; музикотерапію; хореотерапію; пісочну терапію; фототерапію; казкотерапію; ліплення (з пластиліну і глини) маскотерапію; мандалотерапію.

Великого значення набуває роль арт-терапії для психологічної роботи з високотривожними дітьми та дорослими. Цей метод дозволяє оминати психологічні захисні механізми й отримати безпечним шляхом доступ до безсвідомого клієнта. Процес створення будь-якого творчого продукту базується на таких психологічних функціях, як активне сприйняття, продуктивна уява, фантазія і символізація.

У подоланні тривожності арт-терапія являє собою потужний інструмент, адже:

1. У випадку несвідомої тривожності людина має можливість через творчу діяльність вивільнити тривожні відчуття назовні;

2. Арт-методи дають змогу попрацювати над відносинами з оточуючими, особливо це стосується відносин з особистістю, що викликає у клієнта острах, тривожні стани та зняти напругу пов'язану з цим об'єктом;

3. Робота над малюнками, картинами або ліплення передбачають упорядкування кольору, форм, структури продукту творчої діяльності, що дає можливість розвинути почуття внутрішнього контролю, розвиває у клієнта здібності до конструктивних дій, що є важливим, для відпрацювання ситуації яка може провокувати тривожний стан;

4. Арт-терапія істотно впливає і на зниження страху самовираження;

5. Механізм, який полягає в тому, що мистецтво дозволяє в особливій символічній формі реконструювати конфліктну, травмуючу ситуацію дає змогу знайти її вирішення через переструктурування цієї ситуації на основі креативних здібностей суб'єкта, тобто розв'язати міжособистісні та внутрішньо особистісні конфлікти;

б. Арт-терапія дає вихід внутрішнім конфліктам і сильним емоціям, допомагає при інтерпретації витіснених переживань, тобто дає клієнту змогу «дозволити» собі виразити справжні почуття;

Механізм сублимації в арт-терапії дає змогу клієнту перетворювати свої тривоги та страхи у творчу діяльність [4].

Отже, підводячи підсумки можна стверджувати, що арт-терапевтичні техніки дають можливість безболісного доступу до глибинного психологічного матеріалу, стимулюють опрацювання несвідомих переживань, забезпечуючи додаткову захищеність і знижуючи опір змінам. Все зазначене підтверджує цінну роль арт-терапії у психологічній роботі з тривожністю особистості.

Література:

1. Василюк Ф.Е. Психология переживания (анализ преодоления критических ситуаций). – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 200 с.
2. Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми. – М.: Изд.-во «Речь», 2016. – 160 с.
3. Никитин В.Н. Арт-терапия. – Питер.: Когито-Центр, 2014. – 336 с.
4. Таратина Е. Практикум по арт-терапии в работе с детьми. – Киев: Изд.-во «Астамір-В», 2019. – 256 с.

Соціологічні науки

ГЕНДЕРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

Стайкова Т.Ю.,
*студентка факультету психології та
соціальної роботи
Одеського національного університету
імені І.І.Мечникова
м. Одеса, Україна*

Протягом останніх років в Україні проблема утвердження гендерної рівності стає все більш популярною. Політика держави спрямована на створення рівноправних можливостей для усього населення. Розвиток

гендерної рівності забезпечить позитивні зміни у нашому суспільстві. Адже забезпечення рівних прав та можливостей різних статей покращить життєдіяльність кожного із нас.

Гендерна рівність є необхідною умовою досягнення Цілей Сталого Розвитку, які особливу увагу зосереджують на вирішенні проблеми нерівності та дискримінації у всіх сферах життя людини. Метою соціальної сфери є покращення добробуту населення через задоволення їхніх потреб.

Під час надання соціальних послуг нерівні гендерні стосунки між особистостями можуть бути причиною виникнення багатьох соціальних проблем. Тому під час надання соціальних послуг в Україні є необхідним запровадження гендерночутливого підходу у роботі з клієнтами.

Гендерночутливий підхід – це професійна взаємодія з людиною незалежно від біологічної статі з орієнтацією на роботу з неконструктивними гендерними стереотипами, що заважають особі вийти із складних життєвих обставин. Застосування **гендерночутливого підходу** у роботі з клієнтами соціальної сфери включає в себе уникнення спеціалістом під час надання послуг поляризації жіночих та чоловічих ролей й стереотипного сприйняття особистості, котра звернулася до соціальної служби [4].

Надання соціальних послуг клієнтам соціальної роботи, застосовуючи гендерночутливий підхід є ознакою гендерної компетентності спеціаліста соціальної сфери. **Гендерна компетентність** соціального працівника включає в себе вміння надавати послуги клієнтові без прояву дискримінації за ознакою статі. Гендерно-компетентний спеціаліст соціальної сфери повинен надавати послуги з проявом по відношенню до клієнта паритетності, емпатійності і толерантного ставлення, а також антисексиської поведінки [2].

Гендерна чутливість включає в себе спроможність визнавати існуючі гендерні відмінності, наявність у суспільстві дискримінації за ознакою статі, проявів нерівності та враховувати ці аспекти у стратегіях та діях. Гендерну компетентність спеціаліста соціальної сфери можна розглядати як професійну соціально-психологічну характеристику фахівця, яка надає йому можливість

бути ефективним і продуктивним у системі гендерних взаємовідносин.

На даний час важливість застосування гендерночутливого підходу можна помітити у будь-якій сферах, особливу увагу приділяють впровадженню гендерночутливого підходу в освітній галузі. Адже гендерна освіта відіграє велику роль у формуванні суспільства гендерної рівності як суспільства, заснованого на рівних правах та можливостях жінок та чоловіків [4].

Формування гендерної компетентності соціальних працівників представляє собою діяльність, у результаті якій особистість показує компетентність у ситуаціях з помітно вираженою гендерною складовою. Гендерна компетентність спеціаліста соціальної сфери проявляється у наступних видах його професійної діяльності:

1. Під час управління соціальними проектами і програмами щодо надання допомоги клієнтам соціальної роботи з урахуванням особливостей кожної людини, без прояву дискримінації стосовно статей.

2. Адміністративно-технічна робота у державних і приватних організаціях надання соціальної допомоги жертвам гендерного насилля.

3. Професійна діяльність фахівця соціальної сфери у некомерційних організаціях, які займаються вирішенням гендерними проблемами на місцевому рівні.

4. Під час створення соціальних реклам щодо надання соціальних послуг населення.

Під час розробки соціальної реклами гендерно-компетентні спеціалісти повинні враховувати те, що кожна людина має рівні права та можливості. Тому висвітлення пропозицій щодо надання послуг повинно бути направлено на надання допомоги особистостям, без зазначення їхніх гендерних відмінностей. Адже прояв дискримінації щодо індивідів різних статей порушує їхні права. Якщо соціальний працівник буде комбінувати у собі усі професійні якості, навички та вміння, які характеризують гендерну компетентність та вміння взаємодіяти з клієнтами без прояву дискримінації – ця особистість буде незамінним фахівцем соціальної роботи. Дотримання у надані послуг гендерної рівності підвищить рівень розвитку соціальної сфери.

Під час консультування клієнта соціальний працівник не має право робити акцент на тому, які обов'язки, котрі пов'язані із соціальною роллю, повинен виконувати чоловік або жінка. Особистість жіночої та чоловічої статі повинні одержувати тільки ті послуги, які відповідають їхнім потребам. Людина, незалежно від того, якої вона психологічної та фізіологічної статі має рівний доступ до послуг соціальної служби. Взагалі соціальна робота та робота фахівців цієї сфери має на меті не тільки протистояння тих життєвих проблем, які виникають на шляху життя людини, але й має перешкоджати дискримінації гендерних груп [1].

Надання допомоги клієнтам з урахуванням гендерної чутливості є запорукою подальшого розвитку справжньої демократії в нашій державі.

Література:

1. Ткалич М. Г. Гендерна психологія: навч. посіб. / М.Г.Ткалич. – К.: «Академвидав», 2011. – 248 с.
2. Особливості надання медичних та соціальних послуг для вразливих категорій населення з використанням гендерно-чутливого підходу: Навч. посіб. / Ярошенко А. О., Варбан М. Ю., Шульга Л.О. та ін.; за заг. Ред.. Ярошенко А.О. – К.: МБФ «Альянс громадського здоров'я», 2017 – 112 с.
3. Гладченко С.В. Проблеми впровадження гендерної політики в освітній галузі сучасної України / Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. Ред. проф. І. С. Зуляка. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім.. В. Гнатюка, 2017. Вип. 2. Ч. 3 с. 153-154
4. Гендерночутливий підхід у роботі з вразливими верствами населення у соціально-правовій та освітній сферах: навч. Посіб. за заг. Ред.. Т. В. Отрошко. – Х. : ХГПА, 2017. – 78 с.

ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З МОЛОДИМИ СІМ'ЯМИ

Трибой А. О.,*студентка педагогічного факультету**Ізмаїльський державний гуманітарний університет**м. Ізмаїл, Україна*

У статті проаналізовано технологію роботи соціального працівника з сім'ями. Розробка, конструювання та реалізація соціальних технологій з молодими сім'ями. Етапи допомоги молодим сім'ям в Україні.

Ключові слова: *етапи, молода сім'я, соціальна робота, технологія соціальної роботи, захист.*

The article analyzes the technology of work of a social worker with families. Development, construction and implementation of social technologies with young families. Stages of assistance to young families in Ukraine.

Keywords: *stages, young family, social work, social work technology, protection.*

Досвід в соціальній роботі приходить з роками роботи, як і в всіх інших професійної діяльності людини. В ній нема місця байдужості, нетерплячки, необдуманих вчинків по відношенню до клієнта. Треба знати, які саме етапи захосту або допомоги необхідно використати для досягнення поставленої мети[1; 63].

Соціальні технології діють ціленаправлено, для запобігання і вирішення проблем молодих сімей. А саме, по рівню управління (федеральна, регіональна, місцева, мініципальна) по видам організації управління (адміністративно-управлінчеські, адаптивні, учбові, інформативні, новітні), по організаційній роботі в сфері соціальної роботи (соціальний розвиток, соціальний захист та підтримка), дослідження (технології соціального дослідження, моніторинг, тести), по характеру вирішення проблемних задач (технології у сфері працездатності, розвиток сім'ї, планування загального дозвілля)[2; 82].

Окреслені види соціальних технологій - економічної, соціальної, духовної.

На економічному рівні технологічного рішення вимагають такі проблеми:

- встановлення гарантії зайнятості на ринку праці для працівників, які є членами молодшої сім'ї, шляхом стимулювання процесу створення для них робочих місць, здійснення (при необхідності) професійної підготовки та перепідготовки;

- надання державної підтримки розвитку індивідуальної трудової діяльності, сімейному підприємництву, фермерства і другим видам підприємництва [3; 211].

В цьому плані вселяють оптимізм:

- надання пільгових позик для дорослих членів молодшої сім'ї з метою отримання професійної освіти;

- забезпечення ефективного державного контролю за дотриманням законодавства в частині захисту прав та інтересів молодшої сім'ї, працюючих членів сім'ї в сфері праці незалежно від форми власності організації, де вони зайняті, в тому числі і в разі припинення трудового договору (контракту) і безробіття;

- створення умов для фактичної рівності прав і можливостей на ринку праці чоловіків і жінок, забезпечення рівності по оплаті чоловічої і жіночої праці [4; 158].

Особливо значимою для держави стає демографічна політика, яка передбачає регулювання репродуктивної поведінки подружжя з метою стимулювання дітонародження. З цією метою можуть бути використані наступні технології:

- податкові пільги та соціальні виплати, достатні для задоволення основних життєвих потреб молодшої сім'ї, включаючи догляд за дітьми, оплату послуг освіти, охорони здоров'я, фізичної та культурного розвитку, комунального господарства;

- індексування "материнського капіталу", на яке мають право матері, які народили другу дитину;

- система виплати допомоги для молодих сімей, які мають неповнолітніх дітей, збільшення частки витрат на сімейну допомогу, включаючи допомогу по вагітності та пологах та по догляду за першим, другим, третім і кожним наступним дитиною;

- кредитування і часткове субсидування молодих сімей, які здійснюють будівництво та придбання житла, забезпечення пільгового отримання житла для багатодітних сімей та сімей з дітьми інвалідами;

- забезпечення доступності для всіх дітей дитячих дошкільних установ шляхом розвитку мережі установ різних форм власності, підвищення рівня заробітної плати працівників дошкільних установ, державних пільг з оплати за відвідування дитячого дошкільного закладу;

- розвиток мережі доступних для всіх сімей позашкільних установ для гармонійного духовно-морального, фізичного і художнього розвитку дітей;

- розвиток системи охорони репродуктивного здоров'я, безкоштовного лікування безпліддя жінок і чоловіків, санітарної освіти з питань безпечного материнства і профілактики захворювань, що передаються статевим шляхом.

- розвиток системи охорони репродуктивного здоров'я, безкоштовного лікування безпліддя жінок і чоловіків, санітарної освіти з питань безпечного материнства і профілактики захворювань, що передаються статевим шляхом.

- розширення мережі установ соціального обслуговування молодих сімей з метою надання їм послуг з догляду за дітьми, консультативної підтримки в кризових ситуаціях і інших видів соціальної допомоги[5; 135].

Розробка, конструювання та реалізація соціальних технологій роботи з молодими сім'ями припускають проходження декількох етапів.

На теоретичному етапі визначаються цілі, об'єкти технологізації, здійснюється операціоналізація соціального процесу інституалізації на складові напрямки і вибираються відповідні їм види соціальних технологій.

На методичному етапі розробляються методи роботи, рекомендації для соціальних служб, проводяться моніторингові дослідження з метою визначення ступеня ефективності тієї чи іншої технології, проводяться науково-практичні заходи, узагальнюється і поширюється позитивний досвід.

На процедурному етапі ведеться практична робота по реалізації соціальних технологій [6; 103].

Важливим аспектом досягнення ефективності в застосуванні соціальних

технологій є облік при розробці методів і методик специфіки соціально-економічного становища, морального стану молоді сім'ї, соціокультурних особливостей середовища життєдіяльності, стану нормативно-правової бази, яка зачіпає інтереси молоді сім'ї.

До малодітної сім'ї відносяться сім'ї з 1-2 дітьми. Іноді виділяють одnodітні сім'ї. У таких сім'ях є сприятливі можливості формування у дітей (і у батьків) соціально-психологічних якостей, адекватних статеворольових типів поведінки, відповідальність за свої дії і вчинки.

Зі значною частиною проблем малодітна сім'я справляється сама, однак вона також потребує уваги соціальних педагогів, соціальних працівників. Адже ця сім'я може бути як молодий, так і літній, благополучний або не благополучною, тощо. А отже, відчувати ті труднощі, які характерні для таких категорій сімей.

Неблагополучна сім'я. Такі сім'ї не здатні протистояти впливу дестабілізуючих позасімейних і сімейних факторів. До них відносяться: змішані (як правило) і позашлюбні сім'ї; неповні сім'ї; проблемні, конфліктні, кризові, невротичні, педагогічно слабкі, дезорганізовані і т. п. родини. У таких сім'ях частіше переважає культ особистих, егоїстичних інтересів, зосередженість кожного з членів сім'ї на собі [7; 125].

Захист більш слабких членів сім'ї, в першу чергу дітей, від жорстокого поводження в сім'ї - одна з найважливіших завдань соціального працівника і вимагає ретельно розроблених соціальних технологій. Як правило, такий вид поведінки прихований від очей оточуючих, тому спеціалісту слід знати прямі і непрямі ознаки жорстокого поводження в сім'ї з дітьми: агресивність, дратівливість, відчуженість, байдужість, зайва поступливість чи обережність, зайва (не за віком) сексуальна поінформованість, болі в животі незрозумілої етіології, проблеми з їжею [8; 18].

Отже, одним з основних об'єктів соціальної роботи виступають молода сім'я та сім'ї, які мають проблеми у сімейному вихованні, сім'ї, які за особливостями своєї життєдіяльності потребують соціальної підтримки, допомоги, реабілітації. В соціальній роботі з сім'єю застосовуються універсальні

технології практичної соціальної роботи: соціальна діагностика, соціальна профілактика, соціальна реабілітація, соціальний патронаж, соціальна терапія, соціальне консультування. Молода сім'я як об'єкт соціальної допомоги потребує специфікації даних технологій відповідно до тих проблем, які найбільш актуальні і значимі для молодого по-дружжя [9; 243].

Література:

1. Антонов А.И., Альошина Ю.С., Борисов І.Ю. Социология семьи. - М.: Наука, 2003. 82 ст.
2. Балакірева М.О. Довідкові матеріали про становище молоді та хід реалізації державної молодіжної політики в Україні. Навч. посібник: Знання-Прес, К.: 2002, 213 с.
3. Балакірева М.О. Про становище сімей в Україні: доповідь за підсумками. Навч. посібник: Знання-Прес, К.: 2000, 211 ст.
4. Балакірева М.О. Про становище молоді в Україні. Навч. посібник: Знання - Прес, К.: 2000, 158 ст.
5. Демиченко, Іваченко, Костенко. Аналітичний звіт: Моніторинг соціального супроводу сімей, які опинились в складних життєвих ситуаціях. Навч. посібник: Знання-Прес, К.: 2006, 135 с.
6. Зверева М.П. Косачева М.О. Соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих ситуаціях. Навч. посібник.: К.: Знання-Прес., 2006, 103 ст.
7. Листопад О.А. Соц. аналіз проблем сучасної студентської сім'ї // Південноукр. держ. пед. ін-т ім. Ушинського. Наук, вісник: 1999. 125 ст.
8. Руденко Т.П. Молода сім'я в Україні: соціально-філософський аналіз, Навч. посібник: К.: Знання-Прес, 2004, 18 с.
9. Товканець Г.В. Вплив сімейного спілкування на формування особистості // Соціальна робота: теорія, досвід, перспективи, Ужг. 1999, 243с.

СОЦІАЛЬНА ДЕВІАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ

Устяк О.В.

здобувач освітнього ступеня магістр

2 курсу факультету психології

Львівський державний університет

внутрішніх справ

м. Львів, Україна

У всі часи особистість перебуває під суспільним контролем, суспільство намагається примусити її демонструвати конформну поведінку. Відхилення від встановлених стандартів викликали осуд, покарання і загрожували дестабілізацією. У перекладі з латинської «девіація» (*deviatio*) означає відхилення. Початковим для розуміння сутності девіантної поведінки є поняття «норма».

Соціальні норми – суспільно встановлені і закріплені зразки поведінки і діяльності людей [1, с. 227]. Соціальна норма – це вимоги, побажання і очікування відповідної поведінки, яка схвалюється суспільством. Функціонування соціальних норм визначається об'єктивною необхідністю в упорядкуванні суспільних відносин. За допомогою норм суспільство, окремі спільноти, групи регулюють, контролюють, оцінюють та спрямовують поведінку громадян. Соціальні норми формуються на підставі соціальних цінностей. Вони виражаються в уявленні людей про належну, припустиму, можливу, бажану, прийнятну і, навпаки, про небажану, неприйнятну, неприпустиму поведінку [2, с. 102].

На даний час соціальні норми забезпечують стабільність суспільства, його нормальне відтворення, захист від зовнішніх та внутрішніх загроз. Вони інтегрують, впорядковують, підтримують суспільство у життєздатному стані, регулюють увесь спектр суспільних відносин. Відтак соціальною девіацією є вчинки, діяльність людей, соціальних груп, які не відповідають встановленим у даному суспільстві нормам та визнаним стандартам поведінки. Але формування особистості, її поведінки залежить, яке суспільне оточення було ще у дитячому віці. Впливи соціального оточення опосередковуються також рівнем власної

активності дитини у діяльності і поведінці, характером відносин з іншими людьми, рівнем культури, освіченості тощо [3, с. 139].

Девіантна поведінка – дії людини, які порушують офіційно встановлені в суспільстві моральні і правові норми, що призводять до її покарання, ізоляції виправлення або лікування [1, с. 254]. Девіантна поведінка, тобто порушення соціальних норм, набуло в останні роки масовий характер і поставило цю проблему в центр уваги, тому що така поведінка не вкладається в рамки розуміння більшості людей. Проте девіантна поведінка не завжди носить негативний характер. Вона поділяється на два типи, розрізняють позитивну і негативну девіантну поведінку. До позитивної відносяться гіперактивність, талант, що межує з геніальністю, також вона може бути пов'язана з прагненням особи до чогось нового, прогресивного.

Негативні типи девіантної поведінки це: існування без певного місця проживання, жебрацтво на вулицях, безпритульність, якщо мова йде про неповнолітніх дітей і підлітків; жорстоке ставлення до тварин і людей, яке знаходиться в нормах права, але викликає занепокоєння і страх оточуючих; пристрасть до шкідливих звичок - алкоголю, наркотиків. Сюди ж можна віднести пристрасть до комп'ютерних і азартних ігор, проституції, крадіжки, та інші дії, за які передбачена відповідальність з різним ступенем тяжкості згідно законодавства.

На появу ознак девіантної поведінки впливає соціальне середовище людини. Девіантна поведінка в соціології показує, що не завжди вдається врегулювати все за допомогою прийнятих у суспільстві норм поведінки. Від невідповідності між цілями і можливостями люди використовують інші засоби для досягнення результату, наприклад, застосування протизаконних методів.

Основними ознаками девіантної поведінки є:

- багаторазові, тривалі порушення не будь-яких, а найважливіших норм для певного суспільства на цей час;
- поведінка є наслідком кризової, нестандартної ситуації і зумовлена загальною спрямованістю особистості;

– сама поведінка супроводжується різноманітними виявами соціальної дезадаптації, викликає негативну оцінку з боку інших людей;

– поведінка не ототожнюється з психічними захворюваннями чи патопсихологічними станами, хоча може за певних умов набувати патологічних форм (алкоголізм, наркоманія тощо);

– результатом поведінки є заподіяння реальної шкоди самій особистості чи навколишнім [4, с. 93].

Якщо говорити про підлітковий вік, то нестандартна поведінка, що виходить за рамки правил, характеризується юнацьким максималізмом. Дітям складно приборкати гормональний вибух, що відбувається в організмі в період зростання. Часто вибір деяких підлітків стає цілковитою суперечністю встановлених дорослими людьми правилами, це приносить проблеми як фізичного, так і психічного характеру.

Для початку необхідно розібратися, що є поштовхом, що сприяє прояву девіантних дій. Проблеми у стосунках між батьками і дітьми стають причинами такої поведінки. Подібні ознаки притаманні дітям, які виховуються в неповних сім'ях. Часом турботи та контролю одного з батьків мало. Не всі сім'ї стають неповноцінними з власної волі. Смерть одного з батьків, розлучення - привід дорослим задуматися про психічне здоров'я дітей. Різні проблеми стають причинами, що викликають девіантну поведінку, приклади цього відомі батькам:

1. Різноманітні страхи і комплекси дитини, про які він соромиться розповісти дорослим.

2. Відсутність контролю з боку батьків, розуміння власної безкарності за будь-які дії.

3. Агресія, роздратованість, негативне сприйняття навколишнього світу.

4. Психічні відхилення, з якими складно впоратися самотійно.

Піти з реальності, зануритися у власний вигаданий світ, де немає поганих людей, негативних емоцій, все просто і зрозуміло – досягти цього дозволяє девіантна адиктивна поведінка. Види девіантної поведінки, спрямовані на адикцію можуть бути різними – від легких до важких форм. Цей тип девіації

виражається в таких негативних діях як пияцтво, алкоголізм; наркоманія; злочинність; суїцид; проституція; гомосексуалізм. Інколи до них додають: азартні ігри; психічні розлади; кримінальні злочини.[5, с. 227].

Боротьба з соціальними девіаціями та їх профілактика – природна функція суспільства яка здійснюється засобами соціального контролю. Соціальний контроль – механізм самоорганізації (саморегуляції) і самозбереження суспільства шляхом установлення й підтримки нормативного порядку, усунення, нейтралізації або мінімізації девіантної поведінки [5, с. 235].

Корекція девіантної поведінки є дуже важливим етапом і тільки позитивні дії можуть допомогти змінити і попередити девіантну поведінку у підлітків. До таких форм корекції можна віднести: створення сприятливого фону для повсякденного життя; інформаційна наповненість - лекції, бесіди, уроки, які пояснюють як визначити межу між девіантною і правильною поведінкою; терапія «протилежністю» - вчинки, на які у звичайному житті людина ніколи не зважилася би, наприклад, стрибок з парашутом або вираження себе в творчості; розвиток способів самовираження, які не виходять за рамки моралі суспільства.

Профілактика девіантної поведінки:

1. Ігри та тренінги за участю професійних психологів, на яких завданням дорослих є формування правильного ставлення дитини до власної персони.
2. Уроки і лекції на тему девіантної поведінки, пояснюють підліткам те, чому не можна порушувати Конституцію, і чим це загрожує.
3. Програми, що включають в себе цикл з кількох занять з профілактики девіантної поведінки.

Отже, девіантна поведінка – це стійка поведінка особистості, що відхиляється від найбільш важливих соціальних норм, що заподіює реальну шкоду суспільству або самій особистості, а також супроводжується її соціальною дезадаптацією. На індивідуальному ж рівні девіантна поведінка виглядає більш проблематично, оскільки вона пов'язана з такими негативними феноменами, як реальна шкода для життя самої особистості або оточуючих людей, конфлікт девіантної особи з соціальним оточенням. На особистісному

рівні девіантна поведінка – це соціальна позиція особистості, яка виступає у формі девіантного стилю і способу життя. Тому більшість людей при бажанні цілком можуть змінити свою позицію по відношенню до суспільства.

Література:

1. Степанов О.М. Психологічна енциклопедія / О. М. Степанов. – Київ: «Академвидав», 2006. – 424 с.
2. Перегуда Є.В. Соціологія: навчальний посібник / Є.В. Перегуда та ін. – П26 К.: КНУБА, 2012. – 140 с.
3. Трофімов Ю. Л. Психологія / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка – 6 вид., стереотип. – К.: Либідь, 2008. – 560 с.
4. Клейберг Ю.А. Психологія девіантної поведінки / Ю.А.Клейберг. – М.: ТЦ Сфера, 2001. – 160 с.
5. Кузьменко Т. М. К 89 Соціологія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.

УДК 316

Соціологічні науки

СПОРТИВНИЙ РУХ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ УЧАСНИКІВ ООС(АТО)

Філіппова Ю.В.,

*аспірантка кафедри парламентаризму
та політичного менеджменту*

*Національної академії державного
управління при Президентові України*

м. Київ, Україна

Спортивний рух за всіх часів вважався однією з найважливіших та фундаментальних частин формування суспільства, адже він охоплює практично всі галузі людського життя. Феномен спорту полягає в тому, що він став явищем глобального масштабу, що об'єднує людей різних вікових та соціальних груп, національностей, релігій, поглядів та професій. Доцільно відмітити, що світ переживає не найкращі часи. Згідно даних Американського Центру

всеохопного миру (CSP) на початок 2018 року було нараховано 35 війн [1]. До даного списку внесена й Україна, як одна з найбільш постраждалих країн від військових дій. За даними Кадрового центру Збройних Сил України щодо кількості загиблих, поранених, заручників (військовополонених) та зниклих безвісти військовослужбовців Збройних Сил України за час проведення антитерористичної операції та заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій і Луганській областях протягом 2014 - 2019 років, бойові безповоротні втрати та постраждалі сягнули показників наведених в табл.1

Таблиця 1

Статистика загиблих та постраждалих військовослужбовців в АТО та ООС, яким встановлено статус учасника бойових дій протягом 2014-2019 рр.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Бойові безповоротні втрати	1236 ос.	717 ос.	226 ос.	208 ос..	120 ос.	18 ос.
Інші загиблі (померлі) в АТО та ООС	290 ос.	263 ос.	255 ос.	98 ос.	104 ос.	27 ос.
Отримали бойові поранення	2895 ос.	3035 ос.	1277 ос.	1300 ос.	799 ос.	119 ос.
інші ушкоджені в АТО та ООС	612 ос.	1036 ос.	258 ос.	175 ос.	91 ос.	27 ос.
надано статус учасника бойових дій АТО та ООС	257 779 ос.					

Джерело: розроблено за [2]

Як показано, в табл.1 кількість постраждалих учасників бойових дій перевищує 250 тис. осіб. Така статистика говорить про те що, чисельність постраждалих в зоні АТО можна прирівняти до чисельності населення міста, такого як: Рівне, Суми, Чернівці [3]. Враховуючи величезні людські втрати, а також фізичні та психологічні наслідки питання соціальної адаптації стоїть достатньо гостро.

Відповідно до постанови Кабінету міністрів України поняття "соціальна адаптація" трактується, як:

- допомога у проведенні аналізу життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх розв'язання;
- надання інформації з питань соціального захисту населення;
- навчання, формування та розвиток соціальних навичок, умінь;
- допомога у зміцненні та відновленні родинних та суспільно корисних зв'язків, організації денної зайнятості та дозвілля [4].

Всі перелічені вище заходи вказують на те, що спортивний рух, як ніколи необхідний в адаптації бійців. Згідно психологічних досліджень, для успішної та швидкої реабілітації колишнім військовим потрібна "висока мета", і спорт - саме та сфера, де можна ставити конкретні цілі.

І.Є. Гоцул зазначив, що проблема реабілітації людей, які повертаються після ООС (АТО) має велике значення для країни в цілому. Адже, частина цих людей, має поранення, практично всі мають проблеми зі здоров'ям фізичні, або психологічні, і відповідно всі вони потребують активної реабілітації [5]. Цей шлях проходили багато країн, чиї армії так чи інакше брали участь у різних збройних конфліктах, є накопичений певний досвід, який представники спортивної сфери намагаються використати, і частково знайти свої моменти відповідно до ментальності нашого суспільства".

На сьогоднішній день в Україні існує спортивний рух серед бійців ООС (АТО), який набрав професійних рис завдяки співпраці трьох складових (держава, бізнес, громадськість). Незважаючи на велику кількість проблем у даному сегменті держава почала активно залучати ветеранів ООС (АТО) в розбудову спортивного іміджу України. Прикладом та підтвердженням даного факту є розширення мережі спортзалів, доступних для колишніх бійців АТО, спортивне протезування за рахунок державного бюджету заради спортивної підготовки для участі ветеранів у міжнародних змаганнях, що їх проводять країни-члени НАТО. Саме тому, підприємства вбачають у розвитку спортивного руху бійців ООС (АТО) потенційне залучення коштів від сфери бізнесу у вигляді спонсорської допомоги в довгостроковій перспективі. Крім того, громадськість у свою чергу веде активну внутрішню спортивну політику та створила Національну раду

спортивної реабілітації захисників України. До неї належать 5 асоціацій за напрямками: легка атлетика, водні, зимові, ігрові і силові види спорту.

Отже, спортивний рух учасників ООС (АТО) на сьогодні має потужний соціальний потенціал та своєрідний вплив у сучасних міжнародних відносинах. Завдяки створенню підгрунття для даної верстви населення держава піклується не тільки про цих осіб, а й про майбутнє підростаюче покоління, яке постраждало від конфлікту на сході України.

Література:

- 1.State Fragility and Warfare in the Global System 2018 [Electronic resource] – Access mode: <https://www.systemicpeace.org/warlist/warlist.htm>
2. Запит Кадровому центру ЗСУ від 25.03.2019 № 273 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dostup.pravda.com.ua/request/ato_oos_2014_2019_zsu_no10
3. Население городов Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ukrmap.org.ua/Naselenie.htm>
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2017, №432 «Про затвердження Порядку організації соціальної та професійної адаптації учасників антитерористичної операції, осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та постраждалих учасників Революції Гідності» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-2017-%D0%BF>
5. Мінмолодьспорту презентувало проект реабілітації через спорт ветеранів АТО/ООС [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-sports/2737118-minmolodsportu-prezentovalo-proekt-reabilitacii-cerez-sport-veteraniv-atoos.html>

ЦІННОСТІ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ І ПІДТРИМКИ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

*Фуфаєва Д.А.,
Студентка ФМВПС
Одеського національного
університету імені І.І.Мечнікова
м. Одеса, Україна*

На нашу думку, перед тим як аналізувати вплив цінностей на формування і підтримку корпоративної культури, спочатку слід більш детально розглянути феномен корпоративної культури.

Існує безліч різних трактувань корпоративної культури, що дозволяють якнайповніше ідентифікувати і описати певну культуру. В.В. Томілов дає цьому поняттю наступне визначення: «Корпоративна культура - це сукупність мислення, що визначає внутрішнє життя організації; це образ мислення, дії і існування. Культура корпорації може розглядатися як вираження основних цінностей в організаційній структурі; системі управління; кадровій політиці, роблячи на них свій вплив» [1, с.28]. В.А. Співак визначає корпоративну культуру, як систему матеріальних і духовних цінностей, проявів, що взаємодіють між собою, властивих цій корпорації, відбиваючих її індивідуальність і сприйняття себе і інших в соціальному і речовому середовищі, що проявляється в поведінці, взаємодії, сприйнятті себе і довкілля [2, с.118].

Із зарубіжних авторів якнайповніше визначення корпоративної культури дав Едгар Шейн, що визначає її як сукупність основних спонукань, сформованих самостійно, засвоєних або розроблених певною групою у міру того, як вона вчиться вирішувати проблеми адаптації до зовнішнього середовища і внутрішньої інтеграції, - які виявилися досить ефективними, щоб вважатися цінними, а тому передаватися новим членам в якості правильного образу сприйняття, мислення і відношення до конкретних проблем [3, с.56].

Виходячи з вищезазначених детермінувань, ми можемо зробити висновок, що поняття «корпоративна» або «організаційна» культура не мають уніфікованого тлумачення. У межах визначеної сутності корпоративної культури до неї можна віднести такі різнопланові соціальні характеристики як символи, традиції, звичаї, формальні і неформальні правила діяльності.

Таким чином, під корпоративною культурою ми пропонуємо розуміти соціально-духовне поле компанії, що формується під впливом матеріальних і нематеріальних, явних і прихованих, усвідомлюваних і неусвідомлюваних процесів і явищ, що визначають єдність філософії, ідеології, цінностей, підходів до рішення проблем і поведінки персоналу компанії і що дозволяють корпорації просуватися до успіху.

Зазначимо, що сьогодні безліч організацій приділяють належну увагу внутрішній корпоративній культурі. Приходить усвідомлення того, що сильна корпоративна культура сприяє ефективнішому функціонуванню і розвитку організації. І у формуванні такої культури важливу роль грають саме *корпоративні цінності*. Вони є необхідною ланкою ефективного функціонування корпоративної культури, тому саме їх вивчення є актуальним і вагомим.

Уперше питання про дію системи цінностей на людину в професійній діяльності поставило М. Вебер, розглядаючи цінність як установку тієї або іншої історичної епохи, як властивий їй напрям інтересу [4]. Корпоративні цінності розділяються усіма членами організації і на їх основі виробляються певні норми і форми корпоративної поведінки. Досліджуючи феномен корпоративних цінностей, слід розглянути поняття «цінність». Цінності - це те, що люди шанують і до чого прагнуть. Е. Дюркгейм розглядає цінності як певні ідеали, які управляють поведінкою людини, за якими стоять діючі і справжні колективні сили [5].

Загальновідомий факт, що формування корпоративної культури - тривалий і складний процес. Основні етапи цього процесу включають визначення цілей організації, виявлення основних базових цінностей. І, вже виходячи з базових цінностей, формуються стандарти поведінки членів організації, символіка і традиції. І навіть після ретельного підбору персоналу

робляться кроки допомоги новим працівникам в адаптації до організаційної культури. Цей адаптаційний процес називається соціалізацією або акультурації, коли йдеться про засвоєння нових культурних цінностей [6, с. 175]. Також можна розглянути думку професора Н.О. Победи, яка вважає, що «культура є золотим перетином між економічною і соціальною ефективністю, а предмет її полягає у тому, щоб співставляти нові ідеї і цінності, колективні дії з певними суспільними умовами»[7]. Саме таке розуміння культури має багато спільного з розумінням корпоративної культури, яку ще можливо розглядати крізь призму ціннісних орієнтацій. Серед цінностей загальнолюдської культури існують так звані корпоративні цінності.

Корпоративні цінності можна поділити, на думку М.Г.Хасянової на: цінності-цілі і цінності-засоби. До перших ми віднесемо те, що В. А. Ядов назвав термінальними цінностями - цікава робота, матеріальний достаток, громадське визнання, рівні можливості для усіх, можливість інтелектуально розвиватися і так далі. До цінностей-засобів ми віднесемо так звані інструментальні цінності, тобто ті, які визначають шляхи досягнення цілей : акуратність, вихованість, самоконтроль, відповідальність, цілеспрямованість, чесність, працьовитість і так далі. Цінності-цілі, як правило, відбиті в місії організації, а цінності-засоби створюють певні норми взаємодії між її членами.

Усі корпоративні цінності можна також розділити на соціальні цінності: (лідуюче положення у своїй організації, відданість заняттю, активна життєва позиція, кар'єрне зростання, матеріальне благополуччя); політичні цінності (справедливе керівництво, дотримання ієрархії в організації, порядок і дисципліна) і моральні цінності (дружба, сумлінність, справедливість, взаємоповага, порядність, взаємодопомога)[8]. Але представлена класифікація є досить таки відносною і умовною, оскільки корпоративна культура практично завжди є унікальною сумішшю стосунків, цінностей, звичок, норм, традицій, форм поведінки і ритуалів, властивих тільки цій організації.

Прагнення до загальних цінностей здатне об'єднувати людей в групи, формуючи потужну силу в досягненні встановлених цілей, «якщо всі члени

організації мають загальну думку щодо тих чи інших цінностей, культура буде сильною і буде об'єднувати працівників»[9]. Крім того, коли співробітник якої-небудь організації виконує в ній певну роботу, він, як показують дослідження, потребує комфортного психологічного клімату. А для цього культурні цінності цієї організації повинні відповідати його власним ціннісним орієнтаціям.

І. А. Кандарія зв'язує процес формування цінностей культури організації з її життєвим циклом. На першому етапі створення організації усі цінності, норми, зразки поведінки, основний стиль діяльності закладається її засновниками. На другому етапі відбувається закріплення цінностей, які розділяються усіма членами колективу. На третьому етапі існування організації культура підтримується вже існуючими звичаями, ритуалами, які формують у персоналу відповідний досвід. На четвертому етапі, коли організація вступила вже в стадію «зрілості», культура організації починає грати інтеграційну роль. І на останньому, п'ятому етапі нового зростання організації персонал розділяє її існуючі цінності. На цьому етапі культура допомагає долати кризи, з якими може зіткнутися організація [10]. Автору близька позиція дослідника К. Клакхона, який зазначає, що: «без цінностей життя суспільства було б неможливе; функціонування соціальної системи не могло б зберігати спрямованість на досягнення групових цілей; індивіди не могли б отримати від інших те, що їм треба в плані особистих і емоційних стосунків»[11]. Усе це можна з упевненістю віднести і до корпоративної культури: без єдиної системи цінностей організації співробітникам і керівництву складно досягати поставлених цілей, і в цілому - організації стійко функціонувати.

Автором була розглянута важливість цінностей в корпоративній культурі, їх вплив на організацію підприємства. Виходячи з вищевикладеного, можна дійти висновку, що у будові і функціонуванні корпоративної культури цінності грають величезну роль. Саме вони виражають «людський вимір культури», сприяють облагороджуванню довкілля людини, його самого, його діяльності і її результатів. Будь-яка організація потребує налагодженої корпоративної культури, а така культура не може існувати без чітко визначених цінностей.

Література:

1. Томилов В. «Формирование организационной культуры экономических систем» // Проблемы теории и практики управления. – 1995. - №1.
2. Спивак В.А. Корпоративна культура. - Спб: Пітер, 2001. - 352 с.
3. Шейн Э. Организационная культура и лидерство / Пер. с англ. Под ред. В.А. Спивака. – СПб: Питер, 2002. – 336 с.
4. Вебер М. Избранные произведения. - М.: Прогресс, 1990. - С. 167.
5. Спивак В.А. Корпоративная культура : монография. СПб., 2001. С. 126.
6. Организационная культура: Учебник / Под ред. Н. И. Шаталовой. – М.: Экзамен, 2006.
7. Победа Н.А. Социология культуры. – Одесса: Астропринт, 1997. – 224 с.
8. Pravda, 1990. - Т. 2. - 360 s. 8. Filosofija ruskogo kosmizma / otv. red.: A. P. Ogurcov, L. V. Fesenkova., M. G. Хасянова ЗНАЧЕНИЕ ЦЕННОСТЕЙ В КОРПОРАТИВНОЙ КУЛЬТУРЕ
9. Воронкова В.Г. Управління людськими ресурсами: філософські засади: навч. посіб. К.: Професіонал, 2006. – 342 с.
10. Скульмовская Л. Г., Клименко А. А. Корпоративные ценности как фактор развития корпоративной культуры // Вестник Тюменского государственного университета. - 2009. - № 4. - С. 101-105.
11. Баранников, А.Ф. Теория организации: Учебник / А.Ф. Баранников - М.: ЮНИТИ, 2004. – 453 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОГО АПАРАТУ В СОЦІОЛОГІЇ

Щиковська О.О.,

студентка відділення

комп'ютерно-інтегрованих технологій

Новікова Н.В.,

викладач-методист

Машинобудівний коледж

Донбаської державної машинобудівної академії

м. Краматорськ, Україна

Математичний апарат можна плідно використовувати для вирішення соціологічної проблеми. Більшість вчених використовують математику в соціології тільки для ясності і точності. Математична соціологія ще дуже відкрита область, в якій можуть бути використані різні розділи математики.

Досягнення основного і методичного прогресу в економічній соціології і соціології організацій стало можливим завдяки використанню засобів математики з метою підвищення розуміння соціальних явищ. Тривалий і зростаючий інтерес до структурного аналізу соціальних мереж, поширення інновацій і суперечки про концепцію раціональної людини є переконливими прикладами такого підходу [1, с.352].

У більшості класифікацій математичної соціології вказується на використання математики в побудові теоретичних моделей соціальних явищ. Незважаючи на те, що багато вчених використовують, а іноді навіть розробляють кількісні методи, вони часто підкреслюють, що використання математики в соціології не слід прирівнювати до використання статистики в соціології. На практиці відмінність між використанням математики в побудові теоретичної та статистичної моделі розмито. Наприклад, модель лінійної регресії можна використовувати в якості теоретичної моделі, хоча це рідко робиться [2, с.24]. Скоріш за все лінійна регресія використовується, тому що

вона дозволяє отримати оцінку параметрів статистичних даних. Проте, важливим моментом є те, що у використанні математики в соціології не повинно віддаватися перевага кількісному підходу до вибору даних замість якісного підходу, тільки через те що математика застосовується і до арифметичних і до статистичних даних. У формальній теорії не повинні використовуватися кількісна оцінка і тестування, і навіть в деяких класичних і останніх роботах з математичної соціології не досить часто згадується статистика і майже не згадується кількісна оцінка.

Традиційно вважають, що використання математики в соціальних науках виражається в отриманні тільки кількісних характеристик. Таке розуміння вкрай спрощено, оскільки кількісні визначеності завжди пов'язані з якісними. Конкретні соціологічні дослідження в нашій країні можуть успішно розвиватися і матимуть практичне і теоретичне значення тільки в тому випадку, якщо вони спираються на історичний матеріалізм і на цій основі використовують математичні методи при аналізі різних механізмів соціальних процесів, а також при зборі та обробці первинної соціальної інформації.

Вочевидь, що відмінною рисою застосування математики в сучасній соціології є те, що стає все важче розглядати процес, структуру і поведінку окремо.

В останні роки розширюється сфера застосування соціологічного знання інженерного рівня: істотно активізуються оперативні масові опитування громадської думки в сфері політики, і особливо електоральної поведінки, розвиваються маркетингові дослідження. Це коло суспільних потреб викликав до життя безліч приватних комерційних соціологічних фірм, прискорив процеси поділу праці в сфері соціології, диференціював класи і рівні завдань, що вирішуються різними соціологічними службами. Виділяються соціологічні колективи, орієнтовані на фундаментальні соціологічні дослідження, на підготовку соціологічних кадрів, на оперативні дослідження комерційного характеру [3, с.25].

Аналізуючи основні напрямки застосування математичних методів в сучасній соціології, можна відзначити істотний вплив економічних, політичних та ідеологічних орієнтацій на стан дослідницької ситуації в науці в цілому і в соціології, зокрема.

Соціальні механізми давно цікавлять математичну соціологію. І, нарешті, заклик до використання формальної теорії для посилення статистичного аналізу і відновлення інтересу до проблем тимчасового характеру і причинно-наслідкового зв'язку сприяють широкому обговоренню корисності математичних моделей. Завданням є не тільки збереження значного масштабу математичної соціології, а й посилення в подальшому її значущості для соціологів в цілому.

Література:

1. Борців Ю. С. Соціологія.— Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. — 404 с.
2. Кауфман А.А. Теорія і методи статистики. — К.: "Либідь", 2012. — 424 с.
3. Купріян, А.П. Методологічні проблеми соціального експерименту. . — К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. — 50 с.

